

Dr. sc. Đuro Škvorc
Varaždinska ulica 34 a
HR – 48260 Križevci
djuro.skvorc@gmail.com

Primljeno/Received: 11. VII. 2023.
Prihvaćeno/Accepted: 15. VIII. 2023.
Rad ima dvije pozitivne recenzije
Izvorni znanstveni rad
Original scientific paper
DOI: <https://doi.org/10.47325/zj.6.7.11>

UDK 355Babić, I.
UDK 94(497.5)

PUKOVNIK IVAN BABIĆ – ŽIVOT I DJELO*

Sažetak: U članku ću na temelju izvora, literature i sjećanja rođaka Srečka Solara iz Svetog Ivana Žabna barem u osnovnim crtama rekonstruirati život i djelo Ivana Babića. Rođen je 1904. u Svetom Ivanu Žabnu, a umro 1982. u Torremolinosu u Španjolskoj. U javnosti je poznat po bijegu zrakoplovom iz Nezavisne Države Hrvatske Saveznicima početkom 1944. godine u Italiju. Djelovanje u domovini obilježeno je vojničkim pozivom u Kraljevskoj jugoslavenskoj vojsci i Hrvatskome domobranstvu, a u inozemstvu političkim djelovanjem u emigraciji. Kao pobočnik vojskovođe Slavka Kvaternika 1941. bio je jedan od važnijih časnika u ustrojavanju Hrvatskog domobranstva. U ime Domobranstva i Hrvatske seljačke stranke vodio je neuspjele pregovore s predstavnicima partizanskog pokreta od lipnja 1943. do početka prosinca 1943. godine. Bojeći se da će hrvatski narod dočekati kraj rata uz poražene Nijemce, u dogovoru s Hrvatskom seljačkom strankom pokušava uspostaviti suradnju sa Saveznicima početkom 1944. godine. Bilo je prekasno jer su se oni već prije opredijelili za partizane predvođene Josipom Brozom Titom.

Ključne riječi: časnik, Jugoslavenska vojska, Hrvatsko domobranstvo, 369. pojačana pješačka pukovnija, *Hrvatska revija*

---

* Ovaj rad će biti objavljen i na engleskom jeziku u Radovima Zavoda za znanstveni rad Varaždin.

1. Uvod

Ivan Babić pripada skupini časnika⁶¹² Hrvatskog domobranstva koji su završili školovanje i službovali u Jugoslavenskoj vojsci prve Jugoslavije,⁶¹³ a tijekom travanjskog rata 1941.⁶¹⁴ ili nakon njega stupili u novonastajuću vojsku u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (NDH), Hrvatsko domobranstvo NDH.⁶¹⁵ U Hrvatskom državnom arhivu (HR-HDA) u dva fonda nalaze se podaci o Ivanu Babiću. Prvi fond 487 odnosi se na Matični list, br. II. glavnostožernog potpukovnika Ivana Babića koji je nastao u Ministarstvu oružanih snaga Nezavisne Države Hrvatske (MINORS NDH) od 1941. do 1945. U Matičnom listu nalazi se pored ukaza promaknuća, mjesta službe, školovanja i presuda Ratnog suda Zapovjedništva grada Zagreba. Presuda je donesena 13. siječnja 1944. kojom je Babić osuđen na smrt strijeljanjem, gubitkom časnih prava i gubitkom vojničke časti. Drugi je fond Službe državne sigurnosti Republičkog sekretarijata za unutarnje poslove Socijalističke Republike Hrvatske (Fond SDS RSUP SRH) u kojem se između ostalog nalaze i dosjei osoba koje su poslije 1945. bile u emigraciji. U fondu 1561 nalazi se D: 302648, Ivan Babić koji sadrži 210 stranica. Ove podatke SDS-a treba primiti sa zadržkom. U istočnoeuropskoj knjižnici, arhiv Gosztony, fond 4 u Bernu nalazi se Babićev pismeni iskaz koji je dao nakon rata u kojem je iznio svoje viđenje kako je donesena odluka da NDH krene u rat protiv Sovjetskog Saveza.⁶¹⁶

Za viđenje neuspjeha pokušaja uspostave suradnje HSS-a sa Saveznicima početkom 1944. godine važna su i Babićeva sjećanja koja je objavio u članku „Moja misija kod saveznika 1944.” u Jubilarnom zborniku 1951 – 1955. u *Hrvatskoj reviji* 1976. godine. O pukovniku Ivanu Babiću nije do sada napisan niti jedan cjelovit rad. Babićem se najviše u Jugoslaviji bavio Ljubo Boban. U knjizi *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije* obradio je pod naslovom „Misija pukovnika

⁶¹² U Jugoslavenskoj vojsci prve Jugoslavije časnici su se nazivali oficiri (odnosi se to na vojne činove ranga od natporučnika do generala). Ušao je u srpsku vojnu terminologiju iz francuskog jezika (officier).

⁶¹³ Jugoslavija, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2020. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29463> (pristup 27. kolovoza 2022.), Slobodan Stambolić i dr., Jugoslavija, *Vojna enciklopedija*, IV, (gl. ur. Boško Šiljegović), Beograd, 1961., str. 235-255.

⁶¹⁴ Odak, Dino, Slomljena Osovina (2) – Travanjski rat, *Hrvatski portal Elektronički časopis za povijest i srodne znanosti* 24/5 (2011). Dostupno na: <https://povijest.net/slomljena-osovina-2/> (pristup 27. kolovoza 2020. godine); Petar Tomac, *Aprilski rat 6 – 18 IV 1941.*, *Vojna enciklopedija*, I, Beograd, 1958., str. 185-189.

⁶¹⁵ U leksikonu *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.* dani su životopisi 8 generala i 20 viših časnika koji su vojno školovanje dobili u Kraljevini Jugoslaviji, obnašali časnike dužnosti u vojsci Kraljevine Jugoslavije i nakon sloma Jugoslavije priključili su se novonastajućem domobranstvu, u: *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, Minerva, Zagreb, 1997., str. 484.

⁶¹⁶ Switzerland, Bern, Schweizerische Osteuroabibliothek, Archiv Gosztony, Bestand 4 (Korrespondenz mit Ivan Babić zum 369. kroatischen Infanterieregiment), fol. 1 – 4.

Ivana Babića” ulogu pregovarača Ivana Babića u neuspjelim pregovorima koje je vodio od ljeta 1943. do početka prosinca 1943. između Narodnooslobodilačkog pokreta (NOP) s jedne strane te Hrvatske seljačke stranke (HSS) i Hrvatskog domobranstva s druge strane kao i neuspjeh misije pukovnika Babića kod Saveznika (Amerikanaca i Britanaca) 1944. godine u Italiji.⁶¹⁷ Spominje ga sporadično Fikreta Jelić-Butić govoreći o pokušaju spašavanja NDH i njenom nestanku u knjizi *Ustaše i Nezavisna Država Hrvatska 1941 – 1945.*, među višim domobranskim časnicima i generalima koji su uspostavili vezu s dijelom vodstva HSS-a, i njegovu odlasku u Bari da stupi u kontakt s J. Krnjevićem (tada je bio potpredsjednik Kraljevske vlade u Londonu, op. Đ. Š.).⁶¹⁸ Ona je u knjizi *Hrvatska seljačka stranka*⁶¹⁹ opisala neuspjelu Babićevu ulogu kod Britanaca u Italiji služeći se Bobanovim radom *Iz britanske politike prema HSS potkraj 1943. i početkom 1944. godine.*⁶²⁰ Bogdan Krizman Babića spominje u knjizi *Pavelić između Hitlera i Musolinija* u opisu posjeta Slavka Kvaternika Hitleru i Istočnom bojištu u srpnju 1941., gdje je Ivan Babić bio u pratnji.⁶²¹ Spominju ga u novinskim člancima publicisti I. Horvat – J. Ružić u *Večernjem listu* 1963.⁶²² vezano uz njegov odlazak u Bari i povjesničar Dušan Biber u *Vjesniku u srijedu* 1972.⁶²³, gdje donosi neke podatke nakon što je dopušteno pregledavanje do tada nedostupnih arhiva iz britanske diplomacije. U Republici Hrvatskoj Milan je Pojić u knjizi *Hrvatska pukovnija 369. na istočnom bojištu 1941. – 1943.* objavio *Izvjешća glavnostožernog potpukovnika Ivana Babića s istočnog bojišta od 1. veljače do 21. travnja 1942.*⁶²⁴ Izvjешća daju obilje podataka o Pukovnici, o tome kako se nosila s hladnim vremenom i teškim borbama u kojima su sudjelovale njene postrojbe. Babićev cjeloviti životopis napravio je Mate Rupić za potrebe leksikona *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*⁶²⁵ Miron Krešimir Begić u objav-

---

⁶¹⁷ Ljubo BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, Školska knjiga – Stvarnost, Zagreb, 1987., str. 241-257.

⁶¹⁸ Fikreta JELIĆ – BUTIĆ, *Ustaše i Nezavisna Država Hrvatska*, Sveučilišna naknada Liber – Školska knjiga, Zagreb, 1977., str. 279.

⁶¹⁹ Fikreta JELIĆ – BUTIĆ, *Hrvatska seljačka stranka*, ČGP Delo – OOUR Globus, Ljubljana, 1983., str. 249-250.

⁶²⁰ Ljubo BOBAN, *Iz britanske politike prema HSS potkraj 1943. i početkom 1944. godine*, u: *Zbornik Zavoda za povijesne znanosti Istraživačkog centra JAZU*, vol. 10, Zagreb, 1980., str. 83-91.

⁶²¹ Bogdan KRIZMAN, *Pavelić između Hitlera i Mussolinija*, Globus, Zagreb, 1978., str. 74-79.

⁶²² I. HORVAT, J. RUŽIĆ, *Posljednji manevri, Večernji list*, serija članaka od 29. 12. 1962. do 1. 3. 1963. (u članku od 26. 1. 1963.).

⁶²³ Dušan BIBER, *Otvoreni tajni arhivi britanske diplomacije, Vjesnik u srijedu*, br. 1049-1068., Zagreb 1972. (u članku od 16. 8. 1972.).

⁶²⁴ Milan POJIĆ, *Hrvatska pukovnija 369. na istočnom bojištu 1941. – 1943.*, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2007., str. 309-337.

⁶²⁵ Mate RUPIĆ, *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, Minerva, Zagreb, 1977., str. 15.

ljenom pretisku knjige *Nezavisna Država Hrvatska – ljetopis 1941. – 1945.* dao je opis Babićeva bijega i neuspjeh njegove zadaće kod zapadnih saveznika.⁶²⁶ Nada Kisić Kolanović u knjizi *Mladen Lorković ministar urotnik* navodi Babićevo sjećanje o promjeni stajališta Mladena Lorkovića koji od 1943. „više ne vjeruje u stabilnost novog europskog poretka”⁶²⁷

Nikica Barić u magistarskom radu *Ustroj kopnene vojske domobranstva Nezavisne Države Hrvatske 1941. – 1945.*, prerađenom i nadopunjenom za potrebe knjige, spominje neuspjele pregovore pukovnika Ivana Babića, zapovjednika Domobranske središnje škole u Varaždinu, s partizanima i neuspješnu misiju Babića kod Saveznika u Italiji početkom 1944. godine.⁶²⁸ Jozo Tomašević, hrvatsko-američki ekonomist i vojni povjesničar, u knjizi *Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945.: okupacija i kolaboracija* iznosi podatke da je Babić sudjelovao u pisanju priručnika za obuku pripadnika Seljačke i Građanske zaštite HSS-a u Kraljevini Jugoslaviji. Navodi da je Babić dao ranu i oštru ocjenu ustaškog režima u kolovozu 1941. u neobjavljenome Memorandumu te opisuje njegovu neuspjelu ulogu kod zapadnih saveznika u Italiji 1944. godine.⁶²⁹ Ulogu podpukovnika Ivana Babića na Istočnom bojištu 1942. obradili su autori Amir Obhodaš i Jason D. Mark u knjizi *Hrvatska legija 369. pojačana (hrvatska) pješačka pukovnija na Istočnom bojištu 1941. – 1943.*⁶³⁰ Nešto podataka o emigrantskom djelovanju Ivana Babića u Italiji dao je Ivan Tepeš u doktorskom radu *Političko djelovanje HSS u emigraciji od 1945. do 1990. godine*, obranjenom 2018. na Hrvatskim studijima u Zagrebu.⁶³¹ Babića spominje publicist Antun Šramek kao istaknutu osobu u svetoivanjskom kraju u knjizi *Izvori života – naseljavanje svetoivanjskog kraja od neolitika do danas.*⁶³² Daje poznate podatke o Babiću, ali navodi da su sjećanja starijih Svetoivanaca o pukovniku Ivanu Babiću bila pozitivna te da je u privatnim razgovorima uvijek naglašavao da HSS i druge hrvatske stranke moraju i mogu povesti Hrvate i Hrvatsku dobrim i boljim smjerovima. Svi su navedeni autori u svojim knjigama ili radovima

⁶²⁶ Miron Krešimir BEGIĆ, *Nezavisna Država Hrvatska – ljetopis 1941. – 1945.*, Naklada Bošković, Split, 2007., str. 156. (pretisak iz: HNP, Ogranak „10 travnja”, Winnipeg, Manitoba, Kanada, rujan 1988.).

⁶²⁷ Nada KISIĆ-KOLANOVIĆ, *Mladen Lorković ministar urotnik*, Golden marketing, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1998., str. 59.

⁶²⁸ Nikica BARIĆ, *Ustroj kopnene vojske domobranstva Nezavisne Države Hrvatske 1941. – 1945.*, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 1993., str. 279, 467.

⁶²⁹ Jozo TOMAŠEVIĆ, *Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941. – 1945.: okupacija i kolaboracija*, EPH, Liber, Zagreb, 2010., str. 88, 488, 500-503.

⁶³⁰ Amir OBHOĐAŠ, Jason D. MARK, *Hrvatska legija 369. pojačana (hrvatska) pješačka pukovnija na Istočnom bojištu 1941. – 1943.*, Despot Infinitus d.o.o., Zagreb, 2012., str. 92-97.

⁶³¹ Ivan TEPEŠ, *Političko djelovanje HSS u emigraciji od 1945. do 1990.*, Zagreb, 2018., str. 49-50. (doktorski rad).

⁶³² Antun ŠRAMEK, *Izvori života – naseljavanje svetoivanjskog kraja od neolitika do danas*, Sveti Ivan Žabno, Općina Sveti Ivan Žabno, Sveti Ivan Žabno, 2005., str. 179-183.

više ili manje obradili samo neke aspekte iz života i djelovanja pukovnika Ivana Babića ili ga usput spomenuli. Rupićevo životopis Babića napravljen je za potrebe Leksikona i sadrži osnovne biografske podatke. U hrvatskoj historiografiji nedostaje cjelovitija studija prikaza života i rada s obzirom na ulogu koju je Babić imao u Hrvatskom domobranstvu tijekom Drugog svjetskog rata. Zbog navedenoga u članku ću dati širi prikaz života i rada pukovnika Ivana Babića.

2. Djetinjstvo i školovanje Ivana Babića do odlaska u vojsku Kraljevine Jugoslavije

Ivan Babić rodio se u Svetom Ivanu Žabnu 19. prosinca 1904. godine.⁶³³ Njegovi roditelji su bili Magdalena (djevojački Belčani) i Karlo⁶³⁴ Babić.⁶³⁵ Vjenčali su se 7. kolovoza 1902. u Dubravi kraj Vrbovca.⁶³⁶ Roditelji su bili srednje imućni,⁶³⁷ a otac Karlo je po zanimanju bio postolar.⁶³⁸ Ivan je osnovnu školu polazio u Svetom Ivanu Žabnu od 1912. do 26. veljače 1917., kada je upisan u 2. polugodištu šk. god. 1916./17. u 1. a razred u bjelovarsku Kraljevsku realnu gimnaziju.⁶³⁹ Razred je prošao s izvrsnim uspjehom, imao je pohvalno vladanje.⁶⁴⁰ U gimnaziju je te školske godine putovao od kuće vlakom.⁶⁴¹ Do kraja školovanja u gimnaziji 1920.

---

⁶³³ Hrvatska – Hrvatski državni arhiv (HR-HDA), *Knjiga rođenih Sv. Ivan Žabno 1894 – 1939*. CD 61; Mate Rupić u djelu *Tko je tko u NDH* 1997. i Antun Šramek u djelu *Izvori života – naseljavanje svetoivanjskog kraja od neolitika do danas* 2005. navode da se rodio 19. prosinca 1904. godine. Taj datum nije točan. HR-HDA, *Knjiga rođenih Sv. Ivan Žabno 1894 – 1939*. CD 61.

⁶³⁴ Karla su zvali i Dragutin. U katoličkom kalendaru imendan Karlo i Dragutin slave se 4. studenog, a i ime Karlo dolazi od latinske riječi „carus”, što znači „drag”. Vjerojatno je to razlog da u gimnazijskoj svjedodžbi Ivana Babića za 3. i 4. razred stoji ime oca Dragutin. HR-Državni arhiv Bjelovar (HR-DABJ), fond 109, Godišnja svjedodžba III. razreda od 30. lipnja 1919. i IV. razreda od 29. lipnja 1920. godine.

⁶³⁵ HR-HDA, fond 1549, Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti Nezavisne Države Hrvatske i Narodno-oslobodilačkog pokreta, III-14, 50629, Babić Ivan, obrađena i mikro snimljena dokumentacija.

⁶³⁶ Usmena izjava Srečka Solara, rođaka Ivana Babića iz Svetog Ivana Žabna, dana autoru 8. rujna 2020. godine.

⁶³⁷ Isto.

⁶³⁸ HR-Državni arhiv Bjelovar (HR-DABJ), fond 109, Glavni katalog 1. a razreda 1916./17., Godišnja svjedodžba, br. 3, Babić Ivan, str. 3.

⁶³⁹ HR-DABJ, fond 109, *Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru*, Glavni katalog 1. a razreda 1916./17. godine. U Državnom arhivu u Bjelovaru, a ni u Osnovnoj školi (OŠ) u Svetom Ivanu Žabnu nema podataka gdje bi mogla biti Matična knjiga učenika niže pučke škole u Svetom Ivanu Žabnu.

⁶⁴⁰ HR-DABJ, fond 109, Glavni katalog 1. a razreda 1916./17., Godišnja svjedodžba, br. 3, Babić Ivan, str. 3.

⁶⁴¹ Usmena izjava Srečka Solara, rođaka Ivana Babića iz Svetog Ivana Žabna, dana autoru 8. rujna 2020. godine.

stanovao je u Bjelovaru.⁶⁴² Sva tri razreda (2., 3., 4.) prošao je s vrlo dobrim uspjehom, dok mu je vladanje u 2. razredu bilo dobro,⁶⁴³ u 3. pohvalno,⁶⁴⁴ a 4. dobro.⁶⁴⁵

3. Školovanje i služba u vojsci Kraljevine Jugoslavije

Nakon završenog školovanja u bjelovarskoj realnoj gimnaziji 21. lipnja 1920.,⁶⁴⁶ Ivan Babić sljedeću godinu dana provodi kod kuće u Svetom Ivanu Žabnu.⁶⁴⁷ Dana 21. listopada 1922. nastavio je školovanje u Nižoj školskoj vojnoj akademiji u Beogradu.⁶⁴⁸ Nju je završio 1. listopada 1924. s činom potporučnika. Po završetku školovanja poslan je na službu u Prilep gdje ostaje četiri godine. Obnašao je dužnost vodnika i zastupnika komandira u 13. artiljerijskom puku. Godine 1928. nastavlja školovanje na Višoj vojnoj akademiji u Beogradu. Početkom školovanja promaknut je u čin poručnika. Godinu dana kasnije, 1. listopada 1929., upućen je na dvogodišnje školovanje u vojno učilište Ecole Supérieure de Guerre u Parizu. Školovanje je završio 1. studenoga 1931. godine. Vrativši se u Jugoslaviju, službu nastavlja u Zagrebu. Bio je zapovjednik bitnice u 30. artiljerijskom puku. Prvog listopada 1932. promaknut je u čin kapetana II. klase. Upućen je na generalštabnu pripremu u Beograd koju završava 1. ožujka 1935. godine. Službu nastavlja do 12. listopada 1938. u Operativnom i organizacijskom odjelu u Glavnom generalštabu u Beogradu. Promaknut je 31. prosinca 1935. u čin kapetana I. klase. Od 12. listopada do 6. prosinca 1939. načelnik je stožera u topničkom divizionu u Prištini. Dana 31. prosinca 1938. promaknut je u čin majora. Službu nastavlja na mjestu načelnika stožera divizije u Ljubljani na kojoj ostaje od 6. prosinca 1939. do 10. travnja 1941. godine.⁶⁴⁹

⁶⁴² HR-DABJ, fond 109, Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru, Glavni katalog, godišnje svjedodžbe 2., 3. i 4. a razred, Babić Ivan.

⁶⁴³ HR-DABJ, fond 109, Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru, Glavni katalog 2. a razreda 1917./18., Godišnja svjedodžba, br. 2, Babić Ivan, str. 3.

⁶⁴⁴ HR-DABJ, fond 109, Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru, Glavni katalog 3. a razreda 1918./19., Godišnja svjedodžba, br. 3, Babić Ivan, str. 1.

⁶⁴⁵ HR-DABJ, fond 109, Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru, Glavni katalog 4. a razreda 1919./20., br. 1, Godišnja svjedodžba, str. 3.

⁶⁴⁶ HR-DABJ, fond 109, Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru, Glavni katalog 4. a razreda 1919./20., Godišnja svjedodžba, br. 1, str. 3.

⁶⁴⁷ Usmena izjava Srećka Solara, rođaka Ivana Babića iz Svetog Ivana Žabna, dana autoru 8. rujna 2020.

⁶⁴⁸ HR-HDA, fond 487, Ministarstvo oružanih snaga (dalje: MINORS NDH, 1941. – 1945.), Matični list, br. II, glavnostožerni podpukovnik Ivan Babić.

⁶⁴⁹ Isto.

U Zagrebu je početkom 40-ih godina uspostavio kontakt s HSS-om.⁶⁵⁰ Diskretnu vezu s HSS-om održavao je posredstvom školskog kolege Rudolfa Bićanića, koji ga je upoznao s Vladkom Mačekom.⁶⁵¹ Na području Hrvatske HSS osniva Građansku i Seljačku zaštitu.⁶⁵² Za potrebe obuke članova Zaštite sudjelovao je major Ivan Babić, tadašnji član Generalštaba Jugoslavenske vojske u Beogradu, u pisanju priručnika zajedno s umirovljenim pukovnikom Slavkom Kvaternikom te Zvonkom Kovačevićem, umirovljenim „časnikom” i policajcem. Završio je dva tečaja u Kraljevskoj jugoslavenskoj vojsci, za bojne otrove 1927. u Obilićevu i 1935. za obavještajnu službu u Beogradu.⁶⁵³ Zadnju službu u jugoslavenskoj vojsci obavljao je do 10. travnja 1941., kada prelazi u novoustrojavajuće Hrvatsko domobranstvo.⁶⁵⁴ Tijekom vojne službe promaknuća su bila redovita. U Babićevu Matičnom listu pored podataka o školovanju, mjestu službe, promaknućima, godišnjim ocjenama nadređenih nalazi se i podatak da je bio oženjen Viktorijom Jakovac⁶⁵⁵ te vjenčan u katoličkoj crkvi.⁶⁵⁶ Babićev rođak Srećko Solar iz Svetog Ivana Žabna navodi da to nije točno.⁶⁵⁷

---

⁶⁵⁰ Usmena izjava Srećka Solara, rođaka Ivana Babića iz Svetog Ivana Žabna, dana autoru 8. rujna 2020.

⁶⁵¹ Ljubo BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, Školska knjiga, Stvarnost, Zagreb, 1987., str. 241.

⁶⁵² Zadaća tih organizacija bili su zaštita Mačeka, pomoć u provođenju stranačkih odluka te djelovanje u ulozi protuteže raznim provladinim organizacijama na području Hrvatske, poput (do 1941.) četnika i Narodne odbrane, koje su često provodile terorističke akcije protiv hrvatskog stanovništva. Članovi tih organizacija bili su iz muške populacije starosti između 25 i 50 godina koji su imali završenu vojnu obuku. Zapovjednici su im bili bivši časnici austrougarske vojske koji su imali ratno iskustvo iz Prvoga svjetskoga rata, a jugoslavenska država ih nije prihvatila u jugoslavensku vojsku ili brzo umirovila. Pred travanjski rat te su dvije organizacije brojile 142 000 članova. Ukazom autonomne vlade Banovine Hrvatske, postrojbe Građanske zaštite u Zagrebu dobile su status pomoćnih policijskih snaga. Time su stekle ugled u Banovini i lakše su nabavljale oružje, streljivo i drugi materijal te dolazile do važnih informacija. Pomogle su stvaranju nove ustaške vlasti u travanjskom ratu 1941. i nakon njega. Gotovo su u cijelosti prešle na ustašku stranu. Nova ustaška vlast nije imala povjerenje u njih te ih je u većem dijelu rasformirala, dok je dio prešao u redovitu hrvatsku vojsku. Jozo TOMAŠEVIĆ, *Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945 – okupacija i revolucija*, EPH Liber, Zagreb, 2010., str. 87-88.

⁶⁵³ Isto.

⁶⁵⁴ HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Matični list, br. II, glavnostožerni potpukovnik Ivan Babić.

⁶⁵⁵ Roditelji su bili Marija i Mate Jakovac. Jakovac je bio posjednik u Orilovcu.

⁶⁵⁶ Isto.

⁶⁵⁷ Srećko Solar, rođak Ivana Babića iz Svetog Ivana Žabna navodi da se Babić nikada nije vjenčao s Viktorijom i da su živjeli nevjenčano. Nisu imali djece i posvojili su djevojčicu Marijanu. Ona je nakon udaje živjela u Sjedinjenim Američkim Državama. Usmena izjava dana autoru 8. rujna 2020. godine.

4. U Hrvatskom domobranstvu

Ivan Babić napušta starojugoslavensku vojsku tijekom travanjskog rata i prelazi u novonastajuću vojsku Hrvatsko domobranstvo.⁶⁵⁸ Babićevo napuštanje Kraljevske jugoslavenske vojske i raspad štaba opisao je srpski povjesničar Marko Bogdan Miletić:

„Trupe Dravske divizije koje su u toku noći 10/11. aprila počele povlačenje pravcem jugozapadno od Krapine nisu stigle do novog položaja, već su pod uticajem vesti koje su stizale iz Zagreba i Ljubljane, u toku noći počele da se rasturaju. Štab divizije stigao je oko ponoći iste večeri u Klanjec. Kako je ovo mesto pripadalo novoproglašenoj NDH, načelnik klanječkog sreza je od komandanta divizije tražio da štab divizije napusti NDH i pređe u susedno selo Sv. Petar pod Gorama. General Stanojlović je prihvatio ovaj zahtev. Komanda pozadine otišla je u pravcu Brežica. (...) U selu Sv. Petar pod Gorama, štab divizije napustio je načelnik divizijskog štaba, major Ivan Babić, pošto je izjavio ‚da je Hrvat i (da će) kao takav ići u Zagreb‘. Nakon što je uzeo automobil i vozača to je i učinio. Posle ovoga štab Dravske divizije je raspušten, a komandant, general Stanojlović je zajedno sa pomoćnikom načelnika štaba i komandantom artiljerije, generalom Janežom Ferdinandom, prešao u selo Sevnica, gde su našli komandanta levog divizijskog odseka koji ih je izvestio o rastrojstvu jedinica.”⁶⁵⁹

I Babić je u svojim sjećanjima 1976. *Moja misija kod Saveznika godine 1944.* kratko opisao kako je doživio raspad starojugoslavenske vojske, osnutak hrvatske države te kako su to primili hrvatski časnici koji su bili u starojugoslavenskoj vojsci:

„Poraz jugoslavenske vojske nije nikoga iznenadio. Svi, uključujući tu i dobar dio časnika Srba, bili su svjesni činjenice, da je ta vojska organizatorski, u pogledu naoružanja, izobrazbe i morala, nesposobna za vođenje modernog rata. Iznenadenje su, međutim, predstavljale posljedice vojničkog i državnickog sloma. Općenito se je, naime, vjerovalo, da ako Nijemci napadnu i osvoje Jugoslaviju, da će je, u njenoj cjelosti tretirati i administrirati kao okupirani teritorij, slično kao ostale do tada okupirane države. Na osnutak samostalne hrvatske države i njeno priznanje od Nijemaca i Talijana nitko

⁶⁵⁸ Miron Krešimir BEGIĆ, *Nezavisna država Hrvatska, Ljetopis 1941. – 1945.*, Naklada Bošković, Split, 2007., str. 23-24.

⁶⁵⁹ Marko Bogdan MILETIĆ, *Dravska banovina u Aprilskom ratu 1941. godine, Prispjevki za novejšu zgodovinu* 58/2., 2018., 104.

nije računao. Ja sam 10. travnja 1941. bio u Rogatcu, sa Stožerom Dravske divizije (sastavljene od Slovenaca), i kad sam, oko 5 sati popodne, na Radio Zagreb i Radio Donau-Alpen, čuo vijest o proglašenju Hrvatske države, priznajem, da sam i ja bio iznenađen, premda sam zadnjih godina bio u dosta tijesnim vezama s vodstvom HSS i mnogim prijateljima, članovima ili simpatizerima Ustaškog pokreta (primjerice navodim Krena, Mraka, Zvonka Kovačevića, Pribanića, Righia, među ostalim), te o prilikama u Hrvatskoj znao sam mnogo više, nego Hrvati razbacani po garnizonima daleko od Hrvatske. Osobni dodiri s časnicima, koji su prvih dana nakon 10. travnja stizali u Zagreb, kao i s preko stotinu časnika Hrvata, koje sam u drugoj polovici travnja našao u Tomislavovom domu u Sarajevu, gdje su ih Nijemci odvojili od Srba i stavili na raspolaganje hrvatskim vlastima, potvrdili su mi opće raspoloženje: zadovoljstvo, što je srušena omražena Jugoslavija i, usporedo s tim, iznenađenje i zadovoljstvo radi osnutka hrvatske države.”⁶⁶⁰

Došavši u Zagreb, javio se pukovniku Slavku Kvaterniku, zapovjedniku cijele obrambene snage, koji je imao ovlasti da unaprijedi, postavi na određenu dužnost ili otpusti, trajno ili privremeno, sve pripadnike vojske i mornarice.⁶⁶¹ Usmenom zapovijedu, 11. travnja 1941. pukovnik Slavko Kvaternik postavio je Ivana Babića za svojega predsjednika (pobočnika) u Predsjedničkom uredu Vojskovođe. Na tom mjestu ostao je do 20. kolovoza 1941. godine.⁶⁶² Sa zadaćom uspostave vlasti NDH u Bosni i Hercegovini (BiH), iz Zagreba je upućen automobilima i željeznicom Bosansko-hercegovački odjel pod zapovijedanjem pukovnika Matije Čanića te jedna domobranska bojna (1. pohodna bojna), koju su činile satnije iz Bjelovara, Siska i Zagreba.⁶⁶³ U ispraćaju iz Zagreba 22. travnja 1941. sudjelovao je bojnik Ivan Babić.⁶⁶⁴

---

⁶⁶⁰ Ivan BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, u: Vinko Nikolić (urednik), *Hrvatska revija – jubilarni zbornik 1951 – 1975.*, München – Barcelona, 1976., 246-247.

⁶⁶¹ *Vjesnik vojnih naredaba i zapovjedi za cjelokupnu oružanu snagu Države Hrvatske /Osobni poslovi/ Naredbe/ br. 1 od 12. travnja 1941.*, Zagreb.

⁶⁶² HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Matični list, br. II, glavnostožerni potpukovnik Ivan Babić.; HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Zapovjedništvo četno tijelo, Ustanova, Glavni stožer ministarstva domobranstva, Bilješke k sposobniku za vrieme od 1. siječnja 1942. g. do 31. prosinca 1942. g., Babić Ivan; U dosjeu SDB o pukovniku Ivanu Babiću navedeno je „da je dodijeljen vojskovođi i ministru domobranstva Slavku Kvaterniku po preporuci Zvonka Kovačevića, zapovjednika Mačekove zaštite”. HR-HDA, fond 1561, Dosjei, D: 302648, Ivan Babić. Ove podatke treba uzeti s zadržkom.

⁶⁶³ Nikica BARIĆ, *Ustroj kopnene vojske domobranstva NDH*, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2003., 58.

⁶⁶⁴ Isto, 59.

Isti su stigli u Sarajevo 23. i 24. travnja gdje su uspostavili kontakt s njemačkom vojskom.⁶⁶⁵ Za njima je u popodnevnim satima 24. travnja 1991. stigao vojskovođa Kvaternik,⁶⁶⁶ koji je 29. travnja 1941. zapovjedio da se hrvatskim vlastima predaju svi jugoslavenski vojni i civilni dužnosnici koji se skrivaju kod pojedinih obitelji, u javnim zgradama ili bolnicama na području Bosne i Hercegovine, a napose u Sarajevu. Kazna za neizvršenje zapovijedi bila je smrt strijeljanjem, a rok izvršenja 48 sati.⁶⁶⁷ Kao pobočnik Ureda vojskovođe Kvaternika, ujedno i ministra Domobranstva, Babić je dobivao na svoj stol izvješća vojnih zapovjednika, oružništva i građanskih vlasti iz raznih područja države o prilikama u dotičnom kraju.⁶⁶⁸ Posebno teško stanje javnog mira i reda i nefunkcioniranja države bilo je izraženo u bosanskom divizijskom području.⁶⁶⁹ Babić je predložio da zapovjednik bosanskog divizijskog područja radi efikasnijeg zapovijedanja osnuje privredni organ – inspektorat za kontrolu i koordinaciju rada svih privrednih odjela, ustanova, javno-pravnih tijela i poduzeća na prostoru Bosne i Hercegovine i Sandžaka.⁶⁷⁰ Nemam podataka je li taj organ zaživio. Babić je bio jedan od ključnih časnika u daljnjem ustrojavanju Hrvatskog domobranstva.⁶⁷¹ Promaknut je u čin potpukovnika 25. lipnja 1941. godine.⁶⁷² Bio je u službenoj pratnji vojskovođe Slavka Kvaternika prilikom posjete Adolfu Hitleru 21. srpnja 1941. u Glavnom stanu u istočnoj Pruskoj te Istočnom bojištu kod Kijeva od 22. do 24. srpnja 1941. godine.⁶⁷³

Od samih početaka NDH ustaše i domobranski časnici često su se sukobljavali. Razlozi su bili što im ustaše nisu vjerovali kao bivšim jugoslavenskim ili austrougarskim časnicima,

⁶⁶⁵ Isto, 60.

⁶⁶⁶ Isto.

⁶⁶⁷ Isto.

⁶⁶⁸ Ivan BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, u: Vinko Nikolić (urednik), *Hrvatska revija – jubilarni zbornik 1951 – 1975.*, München – Barcelona, 1976., 250.

⁶⁶⁹ NDH je do 27. rujna 1941. vojno-teritorijalno bila podijeljena na pet divizijskih područja, koja su najvećim dijelom predstavljala obnovljene stare divizijske oblasti bivše vojske Jugoslavije. u: Nikica BARIĆ, *Ustroj kopnene vojske domobranstva Nezavisne Države Hrvatske, 1941. – 1945.*, 118-119.

⁶⁷⁰ HR-HDA, fond 1549., ZIG NDH, III-14 (463-764), bojnič Ivan Babić, Referat o organizaciji „Privrednog inspektorata”.

⁶⁷¹ U dosjeu SDB o pukovniku Ivanu Babiću stoji: „Osnutkom NDH Babić usko surađuje sa Kvaternikom, neprekidno je uz njega, svuda ga prati i vrši organizovanje domobranstva, izrađuje prvi plan o ustrojstvu Ministarstva domobranstva i Glavnog stožera (GS). On više nego iko drugi ima zasluga za organizovanje domobranske vojske i zbog tih zasluga unapređuje ga Kvaternik u čin pukovnika.” HR-HDA, fond 1561, Dosjei, D: 302648, Ivan Babić. Ove podatke treba uzeti s zadržkom.

⁶⁷² *Vjesnik*, br. 16/41., 99.

⁶⁷³ Prilikom posjete Hitleru u istočnoj Pruskoj razgovarali su s ministrom vanjskih poslova J. Ribbentropom i Goeringom, dok se na Istočnom bojištu sreo s von Rundstedtom, von Reichenauom i von Löhrom. Amir OBHOĐAŠ, Jason D. MARK, *Hrvatska legija, 369. pojačana (hrvatska) pješaka pukovnija na Istočnom bojištu 1941. – 1943.*, Despot Infinitus d.o.o., Zagreb, 2012., str. 24.

a često se isti nisu slagali sa ustaškom politikom i suprotstavljali su joj se, osobito po pitanju progona Srba.⁶⁷⁴ Mnogi su domobranski časnici zbog toga bili smjenjivani.⁶⁷⁵ Oštru ocjenu ranog ustaškog djelovanja dao je Babić s kolegom žandarmerijskim pukovnikom Ladislavom Medvedom u memorandumu od 7. kolovoza 1941. godine. Najvjerojatnije su taj memorandum napisali za vlastitu upotrebu i za Nijemce. U memorandumu su naveli:

„1. Situacija u NDH je neodrživa.

2. Jugoslavija je propala jer je bila država bezakonja i centar svekolikog nereda i u ovom dijelu Europe. NDH je još gora nego što je bila Jugoslavija.

3. U NDH je u tijeku masovno ubijanje pravoslavnog stanovništva – bez smisla, razloga, reda, pravnog motiva ili osjećaja odgovornosti. Pritom se ne ubija partizane ili četnike nego miroljubivo stanovništvo, ženu i djecu u selima.

4. Partizani zapravo nisu komunisti, nego ljudi koji su ostali bez svega i bili prisiljeni pobjeći u šume i boriti se kako bi spasili gole živote.

5. Nositelj tog sustava terora su ustaše.

6. Sad je vrijeme da se poduzmu odlučne mjere protiv ustaša, jer (produljenje) postojećeg stanja može značiti kraj hrvatske države.

7. Likvidacija ustaša ne može se poduzeti polovičnim mjerama, nego, prema riječima, doslovno citiranim, glavom njemačkog glasnogovornika, tako što će ih se razoružati i strijeljati.”⁶⁷⁶

Zbog kompromitiranosti tijela vlasti zaključili su da bi te probleme trebao riješiti šef države i vojske, uz oslonac na hrvatski narod.⁶⁷⁷ Memorandum je ostao tajan i obojica su ostali u službi.⁶⁷⁸

Od 20. kolovoza 1941. Babić je pročelnik vojnog odsjeka Općeg odjela.⁶⁷⁹ Vojskovođa Kvaternik imao je dosta veliko povjerenje u njega.⁶⁸⁰ Početkom rujna 1941. Kvaternik mu je

---

⁶⁷⁴ TOMAŠEVIĆ, *Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945 – okupacija i revolucija*, str. 487.

⁶⁷⁵ Isto.

⁶⁷⁶ Isto, str. 488.

⁶⁷⁷ Isto.

⁶⁷⁸ Isto.

⁶⁷⁹ *Vjesnik*, br. 24/41., str. 233.

⁶⁸⁰ To potvrđuje i službena ocjena donesena za razdoblje od 12. travnja 1941. do 31. 12. 1941, u: HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Matični list, br. II, glavnostožerni podpukovnik Ivan

povjerio nadzor pripremnog tečaja na Domobranskoj akademiji u Sarajevu.⁶⁸¹ Nadzor je proveo s pješačkim bojnikom Ivanom Grgićem, a o istom je napravio izvješće Kvaterniku 7. rujna 1941. godine.⁶⁸²

Dana 12. prosinca 1941. premješten je u 369. pješačku pukovnicu⁶⁸³ na Istočnom bojištu u svojstvu izvjestitelja vojskovođe i Glavnog stožera (GS) Domobranstva.⁶⁸⁴ Služba državne sigurnosti, radeći dosje Babića, navodi da je do Babićeva premještanja u 369. pješačku pukovnicu na Istočno bojište došlo zbog Babićeva kritiziranja organizacije Domobranstva i primanja časnika austrougarske vojske u Domobranstvo NDH.⁶⁸⁵ U Hrvatsku je legiju došao 12. siječnja 1942. godine.⁶⁸⁶ Bio je časnik promatrač pri 100. lakoj pješačkoj diviziji. Zamjenjivao je zapovjednika Hrvatske legije pukovnika Ivana Markulja⁶⁸⁷ koji je otputovao na odmor u

---

Babić, Obći odjel NDH – vojni odsjek, Bilješke za sposobnik za vrijeme od 12. travnja 1941. do 31. XII. 1941.

681 HR-HDA, fond 1549., ZIG NDH, III-14 (463-764), bojnik Ivan Babić, Izvještaj Događajniku – Vojskovođi, 7. rujna 1941.

682 HR-HDA, fond 1549., ZIG NDH, III-14 (463-764), bojnik Ivan Babić, Izvještaj Događajniku – Vojskovođi, 7. rujna 1941. U izvješću u zaključnom dijelu stoji: „Naš je opći dojam, da se škola u pogledu reda, nastave, discipline, odgojnih metoda i svega ostaloga razvija povoljnim pravcem. Časnici koji sada vode školu odgovaraju svojem položaju i smatramo da u njih može imati povjerenja. Pitomci po izjavama časnika, a i po našem kratkom promatranju predstavljaju izvrstan materijal, od kojih se mogu stvoriti uzor časnici ...”

683 369. pojačana pješačka pukovnija bila je postrojba vojske NDH koja je od osnutka u ljeto 1941. pa do predaje Rusima početkom veljače 1943. godine djelovala u sklopu Wehrmachta na Istočnom bojištu. 369. pojačana pješačka pukovnija. Dostupno na: <https://www.google.hr/search?sxsrf=A-LeKk01E aSRiLZv6i uVrXoVCZFcXguUMA: 1602945264254& q=369.+poja%C4%8D ana+pje%-C5%A1a%C4%8D ka+pukovnja&sa=X&ved=2a hUKEwisce47L vsAhUDBhAIHQETAsUQ1QIo-AHoECAQQ&biw=1366& bih=625> (pristup 10. rujna 2022. godine).

684 HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Zapovjedništvo četno tijelo, Ustanova, Glavni stožer ministarstva domobranstva, Bilješke k sposobniku za vrijeme od 1. siječnja 1942. g. do 31. prosinca 1942. g., Babić Ivan, udjelbe.

685 HR-HDA, fond 1561, Dosjei, D: 302648, Ivan Babić, Podaci o pukovniku Ivanu Babiću, 7.

686 HR-HDA, fond 1549., ZIG NDH, III-14, (463/764), Ivan Babić, Glavnostožerni potpukovnik, Izvješće br. 5., od 14. siječnja 1942. g.

687 Ivan Markulj, časnik (Mostar, 11. II. 1889.– Beograd, IX. 1945.) Kao časnik služio u austro-ugarskoj i Jugoslavenskoj kraljevskoj vojsci. Nakon kapitulacije Kraljevine Jugoslavije u činu pukovnika pristupio u novoosnovano Hrvatsko domobranstvo. Imenovan je zapovjednikom Varaždinske pješačke pukovnije. U srpnju 1941. stupio u Hrvatsku legiju kao zapovjednik Pukovnije. Zapovjednik do 4. 3. 1942. (otišao na odmor u NDH) i od 24. 4. do 9. 6. 1942. Razbolio se i vraća se u domovinu. Zapovijedanje Pukovnijom nastavlja pukovnik Viktor Pavičić. Odlikovan Željeznim križem I. stupnja 23. 6. 1942. Promaknut u čin generala 28. 7. 1942. i postavljen na čelo Zapovjedništva grada Zagreba u razdoblju 1942. – 1943. Imenovan je zamjenikom zapovjednika III. zbornog područja u Sarajevu. Od 18. 12. 1943. do kraja rata na mjestu zapovjednika III. zbornog područja. Predao

NDH 3. ožujka 1942. godine, u svojstvu privremenog zapovjednika od 3. ožujka do 23. travnja 1942. godine. Ivan Babić dao je pismeni iskaz nakon rata u kojem je iznio svoje viđenje kako je donesena odluka da NDH krene u rat protiv Sovjetskog Saveza.⁶⁸⁸ U viđenju navodi da su bila dva odlučujuća čimbenika koji su doveli do toga da se hrvatska postrojba uputi na Istočno bojište u borbu protiv komunizma. Prvi razlog bili su Rimski ugovori, kojima su Italiji dani čisto hrvatski dijelovi obalnog područja, kao i neke druge nepovoljne odredbe za hrvatski narod te odredbe vojne naravi. U vojničkim krugovima s negodovanjem je primljena odluka „da se Hrvatska obvezuje ustrojiti, opremiti, obučavati svoju vojsku u suradnji s Italijom”.⁶⁸⁹

Kvaterniku i vojnim krugovima oko njega bilo je poznato da njemačke vojne snage nisu bile zadovoljne vojnim ograničenjima iz Ugovora. U prisutnim njemačkim vojnim snagama u Hrvatskoj i u Vrhovnom zapovjedništvu njemačke vojske vidjeli su prirodno saveznika u suzbijanju talijanskih imperijalističkih pretenzija. Talijanskom utjecaju pokušali su izmaknuti uz njemačku pomoć. Ponudili su Nijemcima da će im dati postrojbu za borbu na Istočnom bojištu. Nijemci su trebali za uzvrat opremiti i obučiti veći dio hrvatskih oružanih snaga (OS). Kako nisu smjeli koristiti redovite postrojbe zbog ugovora s Talijanima, odlučili su da postrojba bude ustrojena od dragovoljaca, koja bi se popunjavala ustrojenim postrojbama većim od predviđenog broja. Kasnije bi ih zajedno sa iskusnim vojnicima iz Istočnog bojišta vratili u Hrvatsku, gdje bi ih iskoristili kao osnovu za nove postrojbe, poništavajući na taj način talijanski utjecaj. Drugi razlog bio je vojskovođa i veći dio časnika oko njega koji su vjerovali da će Njemačka pobijediti u ratu. On i ti časnici (većinom iz austrougarske vojske) svoje su uvjerenje temeljili na njemačkim vojnim uspjesima u razdoblju 1939. – 1941. Kvaternik je smatrao da će nakon pobjede Hitler bez Musolinija određivati sudbinu Hrvatske. Smatrao je da bi bilo dobro Hitleru ponuditi makar i skromno sudjelovanje u borbi protiv komunizma jer bi na taj način vjerojatno postigao njegovu naklonost kada se nakon rata Hrvati suoče s talijanskim pretenzijama.⁶⁹⁰

Kao izvjestitelj sa Istočnog bojišta Babić je slao izvješć a vojskovođi i glavaru Glavnog stožera Domobranstva od siječnja 1942. do 21. travnja 1942. godine.⁶⁹¹ Bilo ih je trideset, od toga

---

se britanskoj vojsci u svibnju 1945. godine. Ona ga izručila u Jugoslaviju. Presudom vojnog vijeća Vrhovnog suda u Beogradu u rujnu 1945. osuđen na smrt strijeljanjem. Mate Rupić, Milan Pojić, *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, Minerva, Zagreb, 1997., str. 257.

⁶⁸⁸ Switzerland, Bern, Schweizerische Osteuroabibliothek, Archiv Gosztony, Bestand 4 (Korrespondenz mit Ivan Babić zum 369. kroatischen Infanterieregiment), fol. 1 – 4.

⁶⁸⁹ Isto, Vojne odredbe protumačene su kao talijanski nadzor nad hrvatskim OS i kočnicom daljnjeg razvoja. Hrvatski časnici, ali i hrvatski narod imali su loše mišljenje o organizacijskim sposobnostima talijanske vojske, vojnoj opremi i borbenom duhu talijanskih vojnika, pa bi svako primanje uputa od Talijana po vojnim pitanjima bilo doživljeno gotovo kao uvreda.

⁶⁹⁰ Isto.

⁶⁹¹ HR-HDA, fond 1549., ZIG NDH, III-14, 463/764.

26 iz Pukovnije.⁶⁹² Vrijednost tih izvješća je u tome što pružaju obilje podataka o Pukovnji, od nedaća s kojima su se sretali legionari u jakoj zimi do opisa teških borbi u kojima su sudjelovale njene postrojbe. Babić se vraća u NDH 30. travnja 1942. godine.⁶⁹³ Služba mu s 369. pukovnije prestaje 5. lipnja 1942. godine, kada dobiva premještaj za zapovjednika škole za izobrazbu hrvatskih časnika u Stockerauu (Ausbildungstab verst. Kroat. I. R. 369-Stockerau).⁶⁹⁴

Nakon 1. listopada 1942. premješten je za zapovjednika Domobranske središnje škole u Varaždinu. Na mjestu zapovjednika ostao je godinu dana.⁶⁹⁵ To je bilo vrijeme kada je Narodnooslobodilački pokret (NOP) sve više jačao na prostoru NDH.⁶⁹⁶

Od proljeća 1943. sve se više pristaša HSS-a priključivalo NOP-u.⁶⁹⁷ To uključivanje i vanjskopolitičke prilike na bojištima kao i britanska politika suradnje s partizanskim pokretom kao vojnim partnerom od proljeća 1943. utjecali su na vodstvo HSS-a, koje je počelo voditi aktivniju, dinamičniju i elastičniju politiku prema NOP-u.⁶⁹⁸ Rezultat te politike bili su i pregovori s NOP-om. Vodio ih je pukovnik Babić u ime Domobranstva i HSS-a s predstavnicima partizanskog pokreta od lipnja 1943. do početka prosinca 1943. godine o mogućoj zajedničkoj borbi protiv nacifašizma.⁶⁹⁹ Pregovori nisu uspjeli.⁷⁰⁰ Babić je u svojim *Sjećanjima* opisao te pregovore. Inicijativu su dali predstavnici NOP-a koji su u lipnju 1943. uspostavili kontakt s domobranskim časnicima posredstvom odvjetnika Vladimira Milkovića, prijašnjega gradonačelnika Varaždina. Pregovori su vođeni u Zagrebu. Trajali su uz prekide do prosinca 1943. godine. U ime NOP-a pregovarači su bili Brkić i Žnidaršić.⁷⁰¹

⁶⁹² HR-HDA, fond 1549/ZIG NDH, III-14, 463/764. Deset izvješća objavljeno je u knjizi: Milan POJIĆ, *Hrvatska pukovnika 369. na Istočnom bojištu 1941. – 1943. – ratni dnevnik*, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2007.

⁶⁹³ OBHOĐAŠ, MARK, *Hrvatska legija, 369. pojačana (hrvatska) pješačka pukovnika na Istočnom bojištu 1941. – 1943.*, str. 370.

⁶⁹⁴ HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, Matični list, broj II, udjelbe službovanja.

⁶⁹⁵ Isto.

⁶⁹⁶ Fikreta JELIĆ – BUTIĆ, *Ustaše i Nezavisna Država Hrvatska*, Sveučilišna naknada Liber – Školska knjiga, Zagreb, 1977., str. 240., Mišo LEKOVIĆ, *Ofanziva proleterskih brigada u leto 1942.*, Vojnoistorijski institut, Beograd, 1965., str. 487.

⁶⁹⁷ Ljubo BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, Školska knjiga, Stvarnost. Zagreb, 1987., str. 262.

⁶⁹⁸ Isto, str. 263.

⁶⁹⁹ BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 254-256.

⁷⁰⁰ Isto.

⁷⁰¹ Ljubo Boban navodi da je Žnidaršić vjerojatno Ivan Šnidarčić, koji je radio u obavještajnoj službi NOP-a u Zagrebu, zamijenivši na toj dužnosti Ivana Krajačića. u: BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 242.

Početak pregovora Babić se konzultirao s pojedinim domobranskim časnicima te Košutićem, Tomašićem i Farolfijem iz vodstva HSS-a o vođenju pregovora. Napravljeno je zajedničko stajalište za pregovore. Polazilo je od zaključka da su u Hrvatskoj dva realna čimbenika: HSS, koji je legitimni predstavnik hrvatskog naroda, i NOP, koji nema formalnu političku legitimaciju, ali je realni politički i vojni čimbenik. Kada ta dva čimbenika sklope sporazum, Domobranstvo će taj sporazum priznati i slijediti. Partizanski predstavnici željeli su pregovarati samo s domobranima, a ne sa HSS-om s namjerom odvajanja domobrana od HSS-a i onesposobljavanja jednih i drugih. Domobranski časnici zajedno sa HSS-om izradili su i predložili uvjete pod kojima su bili spremni surađivati s NOP-om. Uvjeti su bili sljedeći: (1) Domobranci će surađivati s NOV, čineći posebne postrojbe, pod svojim časnicima i dočasniciima i s hrvatskim oznakama; (2) Radi usklađivanja operacija postojat će u Glavnom štabu NOV poseban odjel Domobranstva, preko kojeg će se izdavati zapovjedi za operacije Domobranstva. On bi bio nadležan i za personalna pitanja Domobranstva; (3) U postrojbama Hrvatskog Domobranstva ne bi u načelu postojala ustanova političkog komesara: ako bi bili uvedeni, ne bi bili postavljeni odozgor, nego bi ih birale same postrojbe; (4) Novopridošli borci sami bi odlučivali žele li u postrojbe NOV ili u postrojbe Domobranstva; (5) Ako bi domobranske postrojbe priljevom novih boraca ojačale da mogu samostalno voditi operacije na većim područjima, s tih bi se područja povlačile za borbu snage NOV koje su došle sa strane (Srbijanci, Crnogorci). Partizanski su pregovarači uvjete odbili i nakon toga su prekinuti daljnji razgovori. Partizanski predstavnici početkom prosinca zatražili su da stupe u vezu s HSS-om. Babić je Žnidaršića povezoao s prof. Ljudevitom Tomašićem. Oni su održali dva ili tri sastanka na kojima Babić nije sudjelovao.⁷⁰²

Pripadnici Domobranske središnje škole u Varaždinu surađivali su od jeseni 1942. do kraja 1943. s partizanima,⁷⁰³ a njihov je zapovjednik, pukovnik Ivan Babić, pregovarao 10. rujna 1943. u selu Kaštelancu kraj Varaždina s članovima štaba Kalničkog partizanskog odreda.⁷⁰⁴ Na pregovorima se razgovaralo o razmjernoj zastupljenosti Hrvata u rukovodstvima NOP-a Jugoslavije i odnosu prema domobranskim postrojbama, koje bi prešle na stranu NOV-a.⁷⁰⁵ Pregovori su završili neuspješno.⁷⁰⁶ Vjekoslav Smeh, zastavnik u Domobranskoj središnjoj

---

⁷⁰² Isto.

⁷⁰³ Vjekoslav SMEH, O djelatnosti komunista i antifasista u garnizonima NDH (Križevci, Bjelovar, Petrinja, Zagreb, Varaždin) 1942 – 1943., u: Ljubo Boban (glavni urednik), *Varaždin. Sjeverozapadna Hrvatska u NOB i socijalističkoj revoluciji*, Zajednica općina memorijalnog područja Kalnik, Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske, 1976., Varaždin, str. 618.

⁷⁰⁴ BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 244.

⁷⁰⁵ Isto.

⁷⁰⁶ SMEH, *O djelatnosti komunista i antifasista u garnizonima NDH (Križevci, Bjelovar, Petrinja, Zagreb, Varaždin) 1942 – 1943.*, str. 622.

školi, opisao je u svojim sjećanjima zašto ti pregovori između pukovnika Ivana Babića, zapovjednika Domobranske središnje časničke škole u Varaždinu i zapovjednoga kadra Kalničkog partizanskog odreda nisu uspjeli:

„...Obišli smo Tonimir i stari dobar drug i hrabri partizan Šoš sretno me ubacio u Varaždin. Prešli smo ustaške zasjede bez mnogo formalnosti ... Samo što sam stigao u svoju jedinicu, pozvao me pukovnik Babić da mu se u 20 sati javim u njegovu štabu. Bio sam iznenađen kad sam u štabu Srednje domobranske škole našao čitav operativni štab na okupu. Čekali su me.

‘Vi dolazite s Kalnika.– Što nam imate poručiti?’

Pošto sam pozdravio prisutne i zauzeo ponuđeno mjesto, obratio sam se pukovniku: ‘Gospodine pukovniče, dopustite mi da predložim da, prije nego počnemo razgovarati, probamo kalnički pršut i šljivovicu, koji su mi partizani dali za putni trošak.’ Još u kasarni narezao sam pršuta i pretočio rakiju na nekoliko boca i to sam dao vojniku da donese u kasarnu. Pristali su, uz rakiju i pršut raspoloženje se popravilo. Nakon desetak minuta usred jela pukovnik mi se obrati: ‘Možemo mi jesti i slušati, što imate da nam poručite!’ Ja sam ustao i u stavu mirno izdeklamirao ultimatum načelnika Štaba II. operativne zone, druga Bulata: ‘Gospodine pukovniče, načelnik Štaba II. operativne zone Rade Bulat poručuje: reci svom pukovniku Babiću da je ovo posljednje što činimo i da je došao kraj tom čekanju. Ili izlazite iz uporišta odmah na Kalnik, ili se skrivajte u mišju rupu, ali ćemo vas tamo naći, vas i vaše plaćenike.’

Kao da je grom udario, svi su skočili od zaprepaštenja. Kad se malo sabrao, jer se takvom ultimatumu nije nadao, počeo je odlučno recitirati: ‘Gospodo, ja sam partizanima ponudio da prijedemo u NOV, ali kao hrvatska vojska, s hrvatskom zastavom, sa svojim komandnim kadrom – bez komesara – bez miješanja vojske, i da se borimo gdje odlučimo sami, i to protiv Nijemaca, ustaša i četnika, a da se nećemo boriti s domobranskim i srodnim formacijama, jer se mi zapravo nećemo morati boriti, jer će oni listom doći pod hrvatsku zastavu. Pošto su nas odbili sad moramo još više da zbijemo redove, i sad znamo da treba čuvati hrvatsku krv. Uostalom, kad sam pregovarao na Kalniku, mislio sam na vas, na profesionalni kadar vojnika – oficira, jer u partizanima se postaje oficir preko bunkera i političkog uvjerenja.’

‘Mi smo ipak dobili na vremenu, uostalom – sve je ionako odlučeno. Interesne su sfere podijeljene na Jalti na američke, ruske i engleske. Prema tome, i NOB s komunistima na čelu čistit će sa ove zemlje preko Drine, i zato

treba sačuvati domobranstvo, i hrvatsku vojsku, a borbu prihvaćati samo tamo gdje se ne može izbjeći. Tko ostane jači i brojniji na kraju rata, taj će pobijediti i preuzeti vlast.'

'Od sada ćemo drugačije. Vama zabranjujem – obratio se meni – da odlazite na Kalnik ili, ako mislite drugačije, bježite odmah!''

O tim pregovorima pismenu izjavu dali su Rade Bulat i Joža Horvat dr. Branku Bobanu 26. 1. 1980. Prema podacima Bulata i Horvata inicijativu za pregovore dao je Babić, preko odvjetnika Milkovića (ubili ga kasnije ustaše preobučeni u partizanske odore u njegovoj kleti na Varaždin Bregu kada su saznali za njegovu suradnju s partizanima, (op. a.) koji je nazočio 10. rujna 1943. tim pregovorima u stanu upravitelja škole, u selu Kaštelancu kod Varaždina. S partizanske strane na tom sastanku u ime Kalničkog partizanskog odreda sudjelovali su: Joža Horvat, politički komesar Odreda, Valent Horvat, obavještajni oficir Odreda, Rade Bulat, načelnik štaba II. Operativne zone i vojnik Petar Haralović. U Pismu stoji: 'Kad je razgovor otpočeo odmah smo vidjeli da će dominirati dva osnovna pitanja – proporcionalna zastupljenost Hrvata u rukovodstvima NOP-a Jugoslavije i odnos prema domobranskim jedinicama, koje će prijeći na stranu NOV (način komandovanja, postavljanje borbenih zadataka). Babić je zahtijevao da se komandna organizacija ne mijenja, da domobrani i dalje zadržavaju svoje ambleme na kapama s hrvatskim trobojkama bez petokrake, dok je za komandovanje predlagao da se vrši preko oficira za vezu. Što se tiče izvršavanja borbenih zadataka Babić je smatrao, da to mora biti isključivo pravo domobranske komande, uz saglašen dogovor s partizanskom komandom.' Takva su Babićeva gledišta odbijena s obrazloženjem 'da ne može biti nikakvog dvojtva u komandovanju, niti domobranske jedinice, koje prijeđu na stranu NOV, mogu više postojati i izvoditi borbene zadatke po vlastitom nahođenju. Isto tako rekli smo mu da je za NOV neprihvatljivo da se domobrani i nakon stupanja u NOV i dalje u svojim formalnim obilježjima razlikuju od partizanske vojske, čiji je simbol bila petokraka zvijezda.' Što se tiče proporcionalnog predstavnštva, odgovoreno mu je da to nije više praksa stare Jugoslavije. U jednom momentu Babić je primijetio: '... pa to sam već čuo od vaših ljudi u Zagrebu!' Mислеći na stavove o položaju domobranskih jedinica u NOV-u. Kad mu je postavljeno pitanje zašto je tražio razgovor, Babić je uzvratilo: 'Htio sam čuti što misle partizani u najhrvatskijim krajevima.'⁷⁰⁷

---

⁷⁰⁷ BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 244.

Od 1. listopada 1943. Babić je časnik za vezu u stožeru njemačkog generala Jupea.⁷⁰⁸ Dana 9. siječnja 1944. zrakoplovom ministra vojske prebjegao je Saveznicima.⁷⁰⁹ Zbog bijega Saveznicima, presudom Ratnog suda Zapovjedništva grada Zagreba, 13. siječnja 1944. osuđen je na smrt strijeljanjem, gubitak časnikova prava i gubitak vojničkih časti.⁷¹⁰ Prije presude, u *Vjesniku* br. 17 iz 1944. godine, na stranici 638 donesena je službena obavijest da je izgubio čin i sva stečena prava u NDH te da je brisan iz očevidnosti djelatnih časnika.

5. O razlozima bijega pukovnika Ivana Babića Saveznicima

Motive i razloge za bijeg obrazložio je pukovnik Ivan Babić u članku *Moja misija kod Saveznika 1944.*, napisanom u Jubilarnom zborniku 1951 – 1955, u *Hrvatskoj reviji* 1976. godine.⁷¹¹ Danas su nam dostupne i bilješke o bijegu koje je napravila UDBA pri izradi političkog dosjea emigranta Ivana Babića, a koji se čuva u HDA u Zagrebu.⁷¹²

⁷⁰⁸ BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 254-256.

⁷⁰⁹ Rupić, i Pojić, *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, str. 15.

⁷¹⁰ HR-HDA, fond 487, MINORS NDH, Matični list, br. II, glavnostožerni podpukovnik Ivan Babić, Ratni sud Zapovjedništva grada Zagreba, Ukp, br. 545/44-5 od 13. I. 1945. radi djela iz § 62. toč.2 v.k.z., Osob. br. 2345/45. g.

⁷¹¹ BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 240-279. Na početku članka navodi razloge zašto je odlučio prekinuti šutnju i napisati svoju verziju toga događaja. U tekstu stoji: „Od svršetka rata naovamo, molili su me razni politički angažirani pojedinci iz hrvatske emigracije – pa i neki, koje poznajem samo po imenu – da u hrvatskom tisku opišem svoju misiju kod Saveznika godine 1944. Neki pak drugi, molili su me, da im dadem podatke o toj misiji, da bi ih oni upotrijebili kao jedan detalj u člancima ili prikazima događaja iz toga razdoblja. Nikome nisam izašao ususret. Razloga je bilo više. Pišući, naime, o tom predmetu bilo je neizbježno spomenuti neke osobe, koje su tada živjele u Jugoslaviji. Prikazati njihovu ulogu značilo bi izložiti ih Rankovićevom teroru poslijeratnog doba; izbjegavši spomenuti ih, prikaz bi izgubio pravi smisao... Drugi je razlog bio u tome, što se ovaj slučaj ne može pokazati, a da se ne spomenu i mnogi negativni aspekti tadašnje situacije u domovini i kritici izloži mnogotko i mnogošta. Poznavajući mentalitet naših ljudi i njihovu osjetljivost na svaku kritiku, bojao sam se, da bi prikaz bio povod za besplodne polemike, kojih je u našoj emigrantskoj sredini i bez toga bilo previše. Danas je većina osoba, koje su sudjelovale u pripremi moje misije mrtve. Ima ih u domovini par živih, koji su igrali pomoćne uloge i moguće je izbjeći spominjanje njihovih imena, a da se ne ošteti bitni sadržaj. Nadalje, od onda je prošlo mnogo vremena, duhovi su se smirili, na ondašnje događaje gleda se s više hladnoće i u reakcijama na eventualne kritike ima više razuma nego emocija. Konačno, britanski Foreign Office je javnosti predao dokumente (ili bar dio istih) o događajima iz toga vremena, od kojih se neki odnose i na moju misiju.”

⁷¹² HR-HDA, fond 1561, Dosjei, D: 50629, Ivan Babić. Iz dosjea je vidljivo da je praćen je od 1945., a šifru je dobio 16. rujna 1967.

U ljeto 1943. iz Londona je preko Istanbula u Zagreb profesoru Luji Tomašiću stigla poruka Hugh'a Seton-Watsona, britanskog političara, u kojoj je stajalo da netko iz HSS-a i jedan ili više domobranskih časnika trebaju doći u Britaniju upoznati Saveznike sa stvarnim stanjem u Hrvatskoj i organizirati suradnju Domobranstva na savezničkoj strani.⁷¹³ Osim HSS-a, sa istom su porukom bili upoznati domobranski časnici, koji su je sa zadovoljstvom primili.⁷¹⁴ HSS je odlučio da Saveznicima pošle Lujo Tomašić u ime HSS-a i Ivan Babić u ime Domobranstva.⁷¹⁵ Tijekom priprema za odlazak u listopadu 1943. odustalo se od slanja Tomašića⁷¹⁶ pa je u misiju na Zapad trebao poći samo Babić. Odlazak se nekoliko puta odgađao,⁷¹⁷ a najzad je 9. siječnja 1944. Babić odletio zrakoplovom u Bari u Italiji i spustio se na aerodrom pod nadzorom američkih snaga.⁷¹⁸ Sa sobom je nosio pismo za britansku stranu, pa je predan britanskim snagama.⁷¹⁹ Na preslušavanju pred Britancima izjavio je da mu je od strane HSS-a i Domobranstva povjerena zadaća da objasni Saveznicima i predstavnicima HSS-a u inozemstvu opću situaciju u Hrvatskoj i uspostavi kontakt između Saveznika i Domobranstva za možebitnu suradnju u vrijeme koje trebaju utvrditi Saveznici.⁷²⁰ Časnici koji su preslušavali Babića, predložili su mu da se Domobranstvo bezuvjetno uključi u NOP, koji su smatrali jedi-

---

⁷¹³ BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 246.

⁷¹⁴ Hrvoje MATKOVIĆ, *Povijest Nezavisne Države Hrvatske*, Naklada P. I. P. Pavičić, Zagreb, 1994., str. 206.

⁷¹⁵ Babić navodi: „Od strane domobranskih časnika bilo je predloženo, da idem ja i to iz slijedećih razloga: Ja sam osobno poznao dr. Krnjevića, dr. Šubašića, dr. Bičanića, Jukića i dr. Jančikovića, za koga se je pretpostavljalo, da je također u Londonu, jer je bilo poznato, da je pred kratko vrijeme barkom bio prešao u Italiju. Nadalje, ja sam duže od svih časnika Hrvata (preko 6 godina) radio u beogradskom Glavnom Generalštabu, te osobno poznao mnoge iz srpskih vojničkih krugova u Londonu i njihov mentalitet, što je mogla biti prednost u razgovorima ili sporovima s istima. Konačno, ja sam dobro govorio francuski, njemački i talijanski i dosta dobro engleski.” BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 269.

⁷¹⁶ Tomašić nije upućen Saveznicima zbog naknadnog traženja Košutića, „s obrazloženjem da u inozemstvu ima dosta predstavnika HSS-a.” Ljubo BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, Školska knjiga – Stvarnost, Zagreb, 1987., str. 246.

⁷¹⁷ Prva varijanta putovanja Babića preko Turske bila je odbačena zbog opasnosti od njemačkih agenata u zemljama preko kojih je trebao proći. Druga varijanta bila je povoljnija, a odnosila se na putovanje podmornicom. Babićev je plan bio da otputuje u Hercegovinu u inspekciju, prijeđe na područje Dubrovnika i tu skriven pričekava podmornicu. Ministar OS NDH Navratil nije ga pustio na put pa je plan odbačen. Treća je varijanta bila da zrakoplovom pobjegne u Italiju. BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 246.

⁷¹⁸ Babić navodi da su pripreme bile dovršene u listopadu 1943. i trebalo je samo čekati povoljan trenutak za odlazak. Promijenivši pravac, odletio je u Italiju. BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 259-260.

⁷¹⁹ BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 247.

⁷²⁰ Isto, str. 255.

nim predstavnikom antifašističke borbe u Hrvatskoj.⁷²¹ HSS-ovi predstavnici u Londonu dugo nisu znali za Babićev dolazak u Bari. Dana 18. lipnja 1944. Britanci su dopustili da se sastane s dr. Ivanom Šubašićem nakon što se on vrati s Visa, a ne prije njegovog odlaska na Vis, što je Šubašić zatražio od njih.⁷²² Na sastanku koji je trajao tri sata uz prisutnost veleposlanika Stevenzona (veleposlanik pri Jugoslavenskoj kraljevskoj vladi), Babić je Šubašiću iznio isto što i Britancima.⁷²³ Šubašić Babićevu izlaganju nije dao nikakav poseban značaj jer je na njega očito utjecao sporazum postignut s Nacionalnim komitetom oslobođenja na Visu.⁷²⁴ Koliko je za Šubašića Babić bio nevažan, govori činjenica što nije želio da Babić dođe u Veliku Britaniju i što se nije protivio njegovu ponovnom povratku u zatvor.⁷²⁵ Šubašić je Stevenzonu rekao da „pukovnik Babić može biti upotrijebljen samo ako se maršal Tito složi”.⁷²⁶

Šubašić je bio u tom vremenu mandatar za sastav nove izbjegličke vlade.⁷²⁷ Veći dio vremena od dolaska u Italiju Babić je bio preslušavan i zadržan u zarobljeništvu sve do 5. listopada 1945., kada je pušten iz internatskog logora.⁷²⁸ Njegova politička misija nije postigla cilj i ostala je bez rezultata jer su Britanci tada radili na obnovi Jugoslavije u dogovoru s izbjegličkom vladom i partizanskim pokretom. Nisu računali na suradnju s HSS-om i Domobranstvom jer u svojim planovima nisu predviđali iskrcavanje na jadranskoj obali.⁷²⁹

6. U emigraciji nakon Drugog svjetskog rata

Nakon izlaska iz logora Babić sa ženom ostaje u Rimu.⁷³⁰ Povezuje se s članovima HSS-a koji su već bili u emigraciji u Rimu i Italiji.⁷³¹ Isti su održavali vezu s dr. Vladkom Mačekom koji

⁷²¹ JELIĆ – BUTIĆ, *Ustaše i NDH*, str. 345., Anđelko VLAŠIĆ, *Političko djelovanje Augusta Košutića tijekom Drugog svjetskog rata i poraća* (1941. – 1964.), Hrvatski studiji, Zagreb, 2010, str. 62. (doktorski rad)

⁷²² BOBAN, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, str. 256-257.

⁷²³ Isto, str. 256.

⁷²⁴ Isto, str. 257.

⁷²⁵ Isto.

⁷²⁶ Isto.

⁷²⁷ BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 275-278. U razgovoru Babić je upoznao dr. Šubašića sa stanjem u domovini do konca 1943., izvijestio ga je o neuspjehu suradnje HSS-a s četnicima Draže Mihailovića te partizanima. Upozorio ga je da bi u pregovorima s Titom na terenu trebao raspolagati sa silom (vojničkom i političkom). Šubašić nije prihvatio sugestiju i ostao je kod svojeg mišljenja da iza njega stoji Churchill i Titova iskrenost.

⁷²⁸ BABIĆ, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, str. 278.

⁷²⁹ MATKOVIĆ, *Povijest Nezavisne Države Hrvatske*, str. 207.

⁷³⁰ HR-HDA, fond 1561, 010.2, Prvaci HSS u emigraciji, str. 7-8.

⁷³¹ Bili su to Ivan Pernar, Josip Torbar, Josip Reberski. Božidar Vuković koji su bili u prvo vrijeme u Austriji, a preselili su se u Rim. Ivan TEPEŠ, *Političko djelovanje HSS u emigraciji od 1945. do 1990. godine*, Hrvatski studiji, Zagreb, 2018, str. 49., (doktorski rad).

je bio u emigraciji u Parizu u Francuskoj.⁷³² Mačkov rad i njegove veze već početkom 1947. rekonstruirala je Uprava državne bezbednosti (UDBA), koja se od prvih dana infiltrirala među emigrante.⁷³³ Tako je među ostalim Mačkovim vezama pratila i rad emigranata u Rimu.⁷³⁴ Veza Mačeka s Rimom je bila od svih najčešća jer je preko Rima dolazilo najviše vijesti iz zemlje.⁷³⁵ Vijesti su donosili izbjeglice iz Jugoslavije, a možda je i postojao neki direktni kanal.⁷³⁶ Nakon izlaska iz logora mogao je slobodno putovati te se sastao 1946. s dr. Mačekom u Parizu, gdje su razgovarali o političkim i vojnim prilikama.⁷³⁷ UDBA navodi da je Babić u Italiji imao dobre veze s engleskom obavještajnom službom s kojom je prvom započeo suradnju, a da je kasnije uspostavio i suradnju s američkim obavještajcima. Svoje je djelovanje usmjerio na povezivanje HSS-ove i ustaške emigracije u borbi protiv Federativne Narodne Republike Jugoslavije (FNJR) te je izradio plan za organizaciju terorističkih grupa. O svemu je izvijestio 1947. Mačeka u Parizu, koji je odbio suradnju s ustašama.⁷³⁸ Sve ovo treba uzeti s rezervom, ali za pretpostaviti je da je Babić morao imati suradnju s angloameričkim obavještajcima koji su mu omogućili nesmetana putovanja Mačeku u Pariz. Babić je 1947. napustio Rim i sa ženom otišao u Argentinu,⁷³⁹ a pedesetih godina u grad Caracas u Venezueli.⁷⁴⁰ Zaposlio se kao geodet, koristeći se znanjem stečenim na vojnoj akademiji. Dok je radio u šumama Venezuele, doživio je nesreću i ozlijedio kralješnicu. Ozljeda ga je prisilila da živi mirnijim životom.⁷⁴¹ Iz Venezuele se vraća 1960. u Španjolsku. Nastanio se u Toremolinosu kraj Malage.⁷⁴² Tu je živio skromno sa ženom od svoje ušteđevine⁷⁴³ i od iznajmljivanja obiteljske kuće (vile) turistima tijekom ljeta. On i žena stanovali bi tada u unajmljenom hostelu.⁷⁴⁴ Umro je 6. lipnja 1982. godine u malaškoj bolnici gdje se liječio od teške bolesti od koje je pobolijevao dugi niz godina. Pokopan je 9. lipnja 1982. na groblju St. Miguel u Torremolinosu koje je smješteno uz samo Sredozemno more.⁷⁴⁵

---

⁷³² TEPEŠ, *Političko djelovanje HSS u emigraciji od 1945. do 1990. godine*, str. 49.

⁷³³ Isto.

⁷³⁴ Isto.

⁷³⁵ HR-HDA, fond 1561, 010.2, Prvaci HSS u emigraciji, str. 8-9.

⁷³⁶ HR-HDA, fond 1561, 010.2, Prvaci HSS u emigraciji, str. 7-8.

⁷³⁷ HR-HDA, fond 1561, Dosjei, D: 50629, Ivan Babić, str. 46.

⁷³⁸ Isto, str. 46-47 i 90.

⁷³⁹ Uredništvo, „Vojnik koji je vidio dalje od političara”, *Nova Hrvatska* 23/12, 1982., str. 11.

⁷⁴⁰ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, str. 93 i 99.

⁷⁴¹ Uredništvo, „Vojnik koji je vidio dalje od političara”, str. 11.

⁷⁴² HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, str. 98.

⁷⁴³ Uredništvo, „Vojnik koji je vidio dalje od političara”, str. 11.

⁷⁴⁴ Usmena izjava Srečka Solara, rođaka Ivana Babića iz Svetog Ivana Žabna, dana autoru 8. rujna 2020. godine.

⁷⁴⁵ Vijesti, „Umro dom. pukovnik Ivan Babić”, *Nova Hrvatska* 23/12, Zagreb, 1982., str. 3. U ime uredništva *Nove Hrvatske* i Hrvatskog narodnog vijeća na pogrebu je govorio njegov dugogodišnji

Došavši u Španjolsku, Babić je dosta pisao i vodio široku korespondenciju kako s hrvatskim emigrantima,⁷⁴⁶ tako i s mnogim stranim piscima, povjesničarima i vojnim stručnjacima.⁷⁴⁷ Osvrtao se na mnoge knjige i znanstvene članke koji su bili vezani uz hrvatsko pitanje. Pisao je na hrvatskom, njemačkom, francuskom, engleskom i španjolskom jeziku.⁷⁴⁸ Stalno je surađivao u *Hrvatskoj reviji* i *Novoj Hrvatskoj*. Kao publicista u njima je pisao članke vojnopoličkog ili memoarskog sadržaja te osvrte na akutne probleme hrvatske emigracije.⁷⁴⁹ U *Hrvatskoj reviji* objavio je 26,⁷⁵⁰ a *Novoj Hrvatskoj* 22 članka.⁷⁵¹ Nakon što nije bio izabran za Sabor Hrvatskog narodnog vijeća⁷⁵² (HNV) 1979. napisao je članak *Poslije izbora za sabor*

---

prijatelj Vinko Nikolić. Pogreb je vodio vlč. Eugen Beluhan, koji je na misi zadužnici u prigodnoj propovijedi rekao da su Babićeve „visoke sposobnosti često više cijenili stranci nego Hrvati”.

⁷⁴⁶ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, str. 198.

⁷⁴⁷ Uredništvo, „Vojnik koji je vidio dalje od političara”, str. 11.

⁷⁴⁸ Isto, str. 11.

⁷⁴⁹ Isto.

⁷⁵⁰ Dostupno na: <http://studiacroatica.blogspot.com/2020/04/babic-ivan-pukovnik-1904-1982-povijest.html> (pristup 8. listopada 2020. godine). Članci su: „Revolucija” ili „revolucionarni ratovi”? Uz knjigu Hrvoja Luna „Revolucija i sloboda”, Da li je Jugoslavija vojnički obranjiva? Povodom nedavnih vojnih vježbi kod Karlovca, Da li je moguć zajednički život između Hrvata i Srba? Hrvati za sporazumijevanje Srbi za podvrgavanje, Dragi uredniče, Dragi uredniče, Gospodin Miroslav Krleža, Zagreb, Hrvati na istočnom bojištu prema njemačkom prikazu, Iz ostavštine, Izjava skupine hrvatskih javnih radnika: povodom predstojećih izbora za III. sabor HNV-a, Jedna knjiga o Hrvatima kao vojnicima, na slovenskom, Jugoslavenska vojska kao oruđe srpske hegemonije, Jugoslavija? Za Srbe? Da! Za Hrvate? Ne! Razgovori neugodni s velikosrbima, Mnogo poštovani gosp. generale!, Moja misija kod Saveznika godine 1944., Naša politika: prazna obećanja i realne nade: osloboditi se demagogije i graditi na stvarnosti, Oprez s Jugoslavijom mogla bi izdati Zapad!: „prerevolucionarna” situacija Jugoslavije uoči Titova odlaska: kritična situacija za Zapad nakon diktatora, Pitanja koja traže odgovor, Poziv autora / I. B., Sa Slovincima u ratu godine 1941., Sentimentalna edukacija, Stvarnost i isprazne nade u snagu jugoslavenske općenarodne obrane, Sustav jugoslavenske općenarodne obrane, U službi srpske okupacione vojske u Makedoniji i Kosovu i Ustaštvo: njegovi pozitivni i negativni u hrvatskoj politici.

⁷⁵¹ Članci su: Nakon „Polarke” novi plan, Pouke iz promašenih hrvatskih šansa (1, 2, 3), Apsurdi jedne zlobne kritike, Prazna obećanja i realne nade, Ivan Babić odgovara State Departmentu, Partija i Armija, O revoluciji i revolucionarnosti, Neprijatelj = čaršija, Strani interesi i hrvatski ciljevi, Apel na njemačke vlasti, Opasnosti nerealnih stanovišta, Hrvatsko-srpski razgovori u domovini, Molba svima za novu godinu! Bruno Bušić i njegovi problemi (1, 2, 3), Problemi Hrvata u svijetu (emigracija): Poslije izbora za Sabor HNV (1, 2), Od proturječnih signala do alternative za Jugoslaviju, Profesionalni antikroatizam – Odgovor Steahenu Clissoldu, Španjolska televizija o Jugoslaviji (H. P. Rullman), Zvonim na uzbunu, Zar zbog opasnosti treba kapitulirati? Hrvatska na jugoslavenskoj fronti i Drugi srpski poraz na Kosovu, u: Zbornik radova *Nove Hrvatske: Povodom 60. godišnjice izlazenja Nove Hrvatske 1958 – 2018.*, (urednik: Nikica Mihaljević), Bibliografija radova, str. 606-638.

⁷⁵² „Hrvatsko narodno vijeće (HNV), nadstranačka udruga političke emigracije osnovana 1974. u Torontu kao njezino reprezentativno tijelo. Utemeljili su ga Hrvatski narodni odbor, Hrvatski

HNV (Nova Hrvatska, br. 24/1979., nastavk u br. 1/1980.) U članku je iznio osobnu bilancu izbora, viđenje odnosa u emigraciji, svoje nade, ali i svoje bojazni vezane za budućnost oko borbe za oslobođenje hrvatskog naroda. Da bi se ostvarilo oslobođenje hrvatskog naroda, prema njegovu mišljenju HNV je trebalo provoditi dvije ključne zadaće: aktivirati i revolucionirati domovinu i upoznavati svijet s hrvatskom narodnom problematikom, tražiti simpatije i razumijevanje za nju te pomoć za ostvarenje. Naveo je problem razjedinjenosti 30 novih izabranih sabornika na dvije grupe s opasnošću polarizacije. Nije vidio nadu da će isti ostvariti zacrtane zadaće. Mislio je da političke djelatnosti koje provode te grupe ne djeluju na dobrobit borbe za Hrvatsku, nego rade, dirigirani od nekoga iz pozadine, protiv Hrvatske i za Jugoslaviju.⁷⁵³ Po pitanju polarizacije bio je u pravu.⁷⁵⁴ Služba državne sigurnosti (SDS) je pratila rad emigranata i o tome izvještavala svoj Centar SDS – II odjel u Zagrebu.⁷⁵⁵ Babić je bio član HNV.⁷⁵⁶ Tako je prema SDS-u 1. i 2. veljače 1973. nazočio u Torontu kao promatrač na zatvorenim sjednicama „Hrvatskog sabora”, koji je izabran privremeno od HNV.⁷⁵⁷ Natjecao se na izborima 1975. za zastupnika u Sabor Hrvatskog narodnog vijeća (Sabor je imao 21 zastupnika).⁷⁵⁸ Od 93 kandidata Babić je dobio 213 glasova i osvojio 64 mjesto.⁷⁵⁹ Nije izabran.

U krugovima emigracije 1974. bilo je govora da bi u slučaju napada na Jugoslaviju trebalo ustrojiti hrvatsku vojsku od emigranata i radnika na privremenom radu u inozemstvu koji bi

---

narodni otpor, reformirani Hrvatski oslobodilački pokret, Hrvatska republikanska stranka i ugledni pojedinci, a 1975. pristupile su mu *Hrvatska revija*, *Nova Hrvatska* i *Studia Croatica*. Cilj HNV-a bio je utemeljenje neovisne hrvatske države na cjelokupnomu povijesnom i etničkom prostoru u kojoj će biti suveren jedino hrvatski narod. Najviše tijelo udruge bio je Sabor HNV-a, koji se birao svake druge godine. Od istaknutih emigrantskih organizacija HNV-u nisu pristupili HSS i HOP (frakcija dr. Stjepana Hefera), pozivajući se na svoje isključivo pravo političkog predstavljanja hrvatskoga naroda. HNV je prestalo djelovati uspostavom Republike Hrvatske.” Hrvatsko narodno vijeće, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 15. 3. 2021. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=26509>>

⁷⁵³ Pukovnik Ivan Babić: Poslije izbora za Sabor HNV-a, u: Zbornik radova *Nove Hrvatske: Povodom 60. godišnjice izlaženja Nove Hrvatske 1958-2018*. (urednik: Nikica Mihaljević), Bibliografija radova, str. 89-98.

⁷⁵⁴ Tanja TROŠELJ MIOČEVIĆ, Hrvatsko narodno vijeće od 1974. do 1990., *Obnovljeni Život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, vol. 75., br. 2., 2020., str. 239-240.

⁷⁵⁵ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, Socijalistička Republika Hrvatska, Republički Sekretarijat za unutrašnje poslove, Služba državne sigurnosti, Centar Split, 26. 2. 1974., Informacija broj 102.

⁷⁵⁶ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, str. 140.

⁷⁵⁷ Isto, str. 110-111.

⁷⁵⁸ Isto, str. 140.

⁷⁵⁹ Isto.

došli tada u Hrvatsku.⁷⁶⁰ Emigrant dr. Ivan Jelić naveo je da bi vojsku trebao ustrojiti pukovnik Ivan Babić uz pomoć Amerikanaca hrvatskog podrijetla.⁷⁶¹ Babić je s tom zadaćom zajedno s urednikom *Nove Hrvatske* Jakšom Kušanom 9. rujna 1975. posjetio Hrvatski centar u New Yorku i kupljeno zemljište za izobrazbu hrvatskih gerilaca u New Jersey.⁷⁶² U Malagi se u ljeto 1976. sastao s emigrantom Stipom Bilandžićem. Tada su se dogovorili „da u svakoj općini u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj trebaju imati svoga povjerenika”.⁷⁶³ HNV organiziralo je u Stuttgartu 9. i 10. lipnja 1978. mirne demonstracije pod nazivom „Dani ljudskih prava”. Cilj demonstracija bio je da se skrene pozornost svjetske javnosti na progone Hrvata u komunističkoj Jugoslaviji te protiv izručivanja traženih emigranata iz SR Njemačke u Jugoslaviju. Među predstavnicima hrvatske emigracije iz cijelog svijeta bio je i Babić.⁷⁶⁴ Također je bio jedan od govornika, a u svom je govoru predlagao razne načine borbe za rušenje postojeće Jugoslavije. Među ostalim govorio je i o diverzantsko-terorističkim mogućnostima.⁷⁶⁵

SDB predložila je početkom 1975. Republičkom sekretarijatu za unutrašnje poslove SRH i načelniku I/1 Šimurini stvaranje operativnog kontakta s ciljem dolaženja do podataka o Babiću preko rođaka Ivana Solara u Svetom Ivanu Žabnu, s kojim se Babić redovito dopisivao.⁷⁶⁶ Nemamo podataka je li taj prijedlog bio odobren. Iz prijedloga je vidljivo da je SDS otvarala Babićevu poštu koju je on slao Solaru:

„Kroz ovu mjeru utvrdili smo da redovito održava pismene veze sa Solar Ivanom, svojim nećakom. Sadržaj je porodičnog karaktera iz kojeg proizlazi da Babić ima kćerku koja živi u Peru, a tako ovog ljeta trebala bi doći sa mužom i kćerkom u Dalmaciju na odmor radi učenja jezika. U jednom pismu iz prosinca 1974. Babić piše: ‘Jako me veseli što mi pišeš da se naše selo krasno razvilo. Mogu si misliti, da onaj prostor pred školom, crkvom itd

⁷⁶⁰ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, Socijalistička Republika Hrvatska, Republički Sekretarijat za unutrašnje poslove, Služba državne sigurnosti, Centar Zagreb, 5. 10. 2. 1975., Informacija broj 350.

⁷⁶¹ Isto.

⁷⁶² HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, Socijalistička Republika Hrvatska, Republički Sekretarijat za unutrašnje poslove, Služba državne sigurnosti, Centar Split, 24. 9. 1975., Informacija broj 455.

⁷⁶³ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, SDS za SRH, I. odjel, Broj: 575/5, Zagreb, 26. 7. 1976., Izvor „Jaša”.

⁷⁶⁴ HR-HDA, fond 1561, Dosjei D: 50629, Ivan Babić, Socijalistička Republika Hrvatska, Republički Sekretarijat za unutrašnje poslove, Služba državne sigurnosti, Centar Split, 2. 10. 1978., Informacija broj 506.

⁷⁶⁵ Isto.

⁷⁶⁶ Isto, str. 199.

može danas biti jako lijepi park. Premda sam već preko 30 godina daleko od našega sela, ono mi je uvijek u srcu, uvijek na njega mislim i na one dobre i vrijedne ljude, uvijek se veselim kad čujem da se tamo nešto pozitivno razvija, a boli me kad čujem i čitam negativne stvari.”

Nažalost, do kraja života nije se vratio u svoj kraj i domovinu koju je neizmjeno volio. U Babićevu dosjeu SDS-ova posljednja zabilješka napravljena je u Centru Osijek 6. kolovoza 1984. godine. Suradnik SDS-a Zdravko Vlaškalić na graničnom prijelazu Kneževo predao je knjigu Miodraga D. Đorđevića *Pavelićev pukovnik Ivan Babić i njegovi razgovori s Novom Hrvatskom*, koja je izdana 1977. u Windsoru u Kanadi.⁷⁶⁷

7. Zaključak

Vrlo malo ljudi imalo je tako dinamičan životni put kao Ivan Babić, koji ga je iz Svetog Ivana Žabna doveo do posljednjeg počivališta u Torremolinusu kraj Malage u Španjolskoj. Tijekom vojne karijere pukovnik Ivan Babić bio je pripadnik dvije vojske u dvjema državama, u prvoj polovici 20. stoljeća. U vojsci Kraljevine Jugoslavije napredovao je do čina majora, a u Hrvatskom domobranstvu do čina pukovnika. Vojna karijera bila mu je uspješna u objema vojskama, iako je presudom Ratnog suda Zapovjedništva grada Zagreba 13. siječnja 1944. osuđen na smrt strijeljanjem, gubitak časnih prava i gubitak vojničkih časti. Imao je važnu ulogu u počecima ustrojavanja Hrvatskog domobranstva 1941. godine. Ono što je obilježilo njegov život i po čemu je ostao upamćen u javnosti je njegov odlazak zrakoplovom Saveznicima u Bari početkom 1944. godine. Bojeći se da će hrvatski narod dočekati kraj rata uz poražene Nijemce, u dogovoru s HSS-om pokušao je uspostaviti suradnju sa Saveznicima. Nažalost, njegov prijelaz Saveznicima nije završio uspješno. Bilo je prekasno jer su se Saveznici nakon konferencije u Teheranu opredijelili za Titove partizane. Interes za domobrane više nije postojao. Ni u emigraciji nakon Drugog svjetskog rata nije gubio vjeru u slobodnu demokratsku Hrvatsku. Nije to dočekao, ali nikada nije posumnjao da će se to dogoditi. To se dogodilo samo šest godina nakon njegove smrti.

POPIS CITIRANE LITERATURE:

Rukopisna građa

HR-HDA, *Knjiga rođenih Sv. Ivan Žabno 1894 – 1939.*, CD 61.

---

⁷⁶⁷ Isto, str. 210.

- HR-HDA-1549, Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti Nezavisne Države Hrvatske i Narodno-oslobodilačkog pokreta, III-14, 50629, Babić Ivan, obrađena i mikro snimljena dokumentacija.
- HR-HDA-487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Matični list, br. II, glavnostožerni podpukovnik Ivan Babić.
- HR-HDA-487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Zapovjedništvo četno tijelo, Ustanova, Glavni stožer ministarstva domobranstva, Bilješke k sposobniku za vrijeme od 1. siječnja 1942. g. do 31. prosinca 1942. g., Babić Ivan.
- HR-HDA-487, MINORS NDH, 1941. – 1945., Matični list, br. II, glavnostožerni podpukovnik Ivan Babić, Država Hrvatska, Mjesno zapovjedništvo Banja Luka, Broj: 253/ 41., Banja Luka, 8. svibnja 1941., Otvorena zapovijed.
- HR-HDA-1561, Dosjei, D: 302648, Ivan Babić.
- HR-HDA-1549/ZIG NDH, III-14 (463-764), bojnik Ivan Babić, Izvještaj Doglavniku – Vojskovođi, 7. rujna 1941.
- HR-HDA-1549/ZIG NDH, III-14, (463/764), Ivan Babić, Glavnostožerni potpukovnik, Izvješće br. 5., od 14. siječnja 1942. g.
- HR-HDA-487, MINORS NDH, Matični list, br. II, glavnostožerni podpukovnik Ivan Babić, Ratni sud Zapovjedništva grada Zagreba, Ukp, br. 545/44-5 od 13. I. 1945. radi djela iz § 62. toč. 2 v.k.z., Osob. br. 2345/45. g.
- HR-HDA-1561, 010.2, Prvaci HSS u emigraciji.
- HR – DABJ-109, *Kraljevska realna gimnazija u Bjelovaru*, Glavni katalog 1. a razreda 1916./17. godine.
- HR-DABJ-109, *Gimnazija Bjelovar*, Glavni katalog 2. a razreda 1917./18. godine.
- HR-DABJ-109, *Gimnazija Bjelovar*, Glavni katalog III. razreda 1918./19. godine.
- HR-DABJ-109, *Gimnazija Bjelovar*, Glavni katalog IV. razreda 1919./20. godine.
- Izvor: FO 371, f. 44249, R 3364, Stevensonov izvještaj Edenu, 19. II. 1944.

Ostala citirana literatura

- Babić, Ivan, *Moja misija kod Saveznika godine 1944.*, u: Vinko Nikolić (urednik), *Hrvatska revija – jubilarni zbornik 1951 – 1975*, München – Barcelona 1976., str. 240-278.
- Babić, Ivan, *Poslije izbora za Sabor HNV-a*, u: Nikica Mihaljević (urednik), *Zbornik radova Nove Hrvatske: Povodom 60. godišnjice izlaženja „Nove Hrvatske” 1958 – 2018.*, Umjetnička organizacija Knjigohvat, Varaždin, str. 89-98.
- Barić, Nikica, *Ustroj kopnene vojske domobranstva NDH*, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2003.
- Begić, Miron Krešimir, *Nezavisna država Hrvatska, Ljetopis 1941. – 1945.*, Naklada Bošković, Split. 2007.
- Boban, Ljubo, *Kontroverze iz povijesti Jugoslavije*, Školska knjiga – Stvarnost, Zagreb, 1987.

- Bunta, Matej, *Španjolska gripa u Hrvatskoj i Križevcima*, Dostupno na: <https://prigorski.hr/matej-bunta-spanjolska-gripa-u-hrvatskoj-i-krizevcima> (pristup 26. rujna 2020. godine).
- Jelić-Butić, Fikreta, *Ustaše i Nezavisna država Hrvatska 1941 – 1945.*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb, 1977.
- Degan, Vladimir Đuro, Pravni aspekti i političke posljedice rimskih ugovora od 18. svibnja 1941. godine, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 45/2, 2008., str. 272-274.
- Huzjan, Vladimir, Raspuštanje Hrvatskog domobranstva nakon završetka Prvog svjetskog rata, *Časopis za suvremenu povijest*, 37/2, 2005., str. 464.
- Matković, Hrvoje, *Povijest Nezavisne Države Hrvatske*, Naklada P. I. P. Pavičić, Zagreb, 1994., str. 206-207.
- Miletić, Marko Bogdan, Dravska banovina u Aprilskom ratu 1941. godine, *Prispevki za novejšu zgodovinu*, 58/2, 2018., str. 104.
- Miočević, Trošelj Tanja, Hrvatsko narodno vijeće od 1974. do 1990., *Obnovljeni Život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*, 75/2., 2020., str. 239-240.
- Odak, Dino, Slomljena Osovina (2) – Travanjski rat, *Hrvatski portal Elektronički časopis za povijest i srodne znanosti*, 24/5, 2011. Dostupno na: <https://povijest.net/slomljena-osovina-2/> (pristup 27. kolovoza 2020. godine).
- Obhodaš, Amir, Mark, Jason D, *Hrvatska legija, 369. pojačana (hrvatska) pješačka pukovnija na Istočnom bojištu 1941. – 1943.*, Despot Infinitus, Zagreb, 2012.
- Pojić, Milan, Ustroj Austrougarske vojske na ozemlju Hrvatske 1868.–1914., *Arhivski vjesnik*, br. 43, 2000., str. 147.–169.
- Pojić, Milan, *Hrvatska pukovnija 369. na Istočnom bojištu 1941. – 1943.– ratni dnevnik*, HDA, Zagreb, 2007.
- Ravlić, Slaven, *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, Minerva, Zagreb, 1997.
- Rupić, Mato, *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, Minerva, Zagreb, 1997.
- Rupić, Mate, Pojić, Milan, *Tko je tko u NDH – Hrvatska 1941. – 1945.*, Minerva, Zagreb, 1997.
- Smeh, Vjekoslav, O djelatnosti komunista i antifašista u garnizonima NDH (Križevci, Bjelovar, Petrinja, Zagreb, Varaždin) 1942 – 1943., u: Ljubo Boban (glavni urednik), *Varaždin. Sjeverozapadna Hrvatska u NOB i socijalističkoj revoluciji*, Zajednica općina memorijalnog područja Kalnik, Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Varaždin, 1976., str. 622.
- Slobodan, Stambolić i dr., Jugoslavija, u: Boško Šiljegović (glavni urednik), *Vojna enciklopedija, IV*, Izdanje Vojne enciklopedije, Beograd, 1961., str. 235-255.
- Šramek, Antun Toni, *Izvori života – naseljavanje svetoivanjskog kraja od neolitika do danas*, Općina Sveti Ivan Žabno, Sveti Ivan Žabno, 2005.
- Tepes, Ivan, *Političko djelovanje HSS u emigraciji od 1945. do 1990. godine*, Hrvatski studiji, Zagreb, 2018. (doktorski rad).
- Tomac, Petar, Aprilski rat 6 – 18 IV 1941. u: Boško Šiljegović (glavni urednik), *Vojna enciklopedija I*, Izdanje Vojne enciklopedije, Beograd, 1958., str. 185 – 189.

- Tomašević, Jozo, *Rat i revolucija u Jugoslaviji 1941 – 1945 – okupacija i revolucija*, Liber, Zagreb, 2010.
- Tuđman, Franjo, *Hrvatska u monarhističkoj Jugoslaviji 1918. – 1941. Knjiga druga 1929. – 1941.*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1993.
- Vjesnik vojnih naredaba i zapovjedi za cjelokupnu oružanu snagu Države Hrvatske /Osobni poslovi/ Naredbe/ br. 1 od 12. travnja 1941.*, Zagreb.
- Vjesnik br.v16/41*, str. 99.
- Vjesnik br. 24/41.*, str. 233.
- Vlašić, Anđelko, *Političko djelovanje Augusta Košutića tijekom Drugog svjetskog rata i poraća (1941.–1964.)*, Hrvatski studiji, Zagreb, 2010. (doktorski rad).
- Uredništvo, „Vojnik koji je vidio dalje od političara”, *Nova Hrvatska* 23/12, 1982., 11.
- [s. n.], *Babić, Ivan*, Dostupno na: <http://studiacroatica.blogspot.com/2020/04/babic-ivan-pukovnik-1904-1982-povijest.html> (pristup 8. listopada 2020. godine).
- [s. n.], *Gimnazija Bjelovar*, Dostupno na: http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_73 (pristup 26. rujna 2020. godine).
- [s. n.], *Jugoslavija*, u: Slaven Ravlić (glavni urednik), *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29463> (pristup 27. kolovoza 2020. godine.).
- [s. n.], *Hrvatsko narodno vijeće*, u: Slaven Ravlić (glavni urednik), *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*, Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=26509> (pristup 14. ožujka 2021.).
- [s. n.], 369. *pojačana pješačka pukovnija*, Dostupno na: <https://www.google.hr/search?sxsrf=ALeKk01E aSRiLZv6i uVrXoVCZFcXguUMA: 1602945264254&q=369.+poja%C4%8D ana+pje%C5%A1a%C4%8D ka+pukovnija&sa=X&ved=2a hUKEwisce47L vsAhUDBhAI HQETasUQ1QIoAHoECAQQAQ&biw=1366&bih=625> (pristup 10. rujna 2020. godine).

SUMMARY

COLONEL IVAN BABIĆ – LIFE AND WORK

Abstract: In the following article, I will summarize and reconstruct the life and work of Ivan Babić based on sources, literature, and memories of his cousin Srećko Solar from Sveti Ivan Žabno. He was born in 1904 in Sveti Ivan Žabno and died in 1982 in Torremolinos, Spain. He is best known to the public for escaping from the Independent State of Croatia to the Allies in early 1944 to Italy by plane. The overall activity in the homeland was marked by military service in the Royal Yugoslav Army and the Croatian Home Guard, and abroad by political activity in emigration. In 1941, as an adjutant to military commander Slavko Kvaternik, he was one of the most important officers in the organization of the Croatian Home Guard. On behalf of the Home Guard and the Croatian Peasant Party, he led unsuccessful negotiations with representatives of the partisan mo-

vement from June 1943 to the beginning of December 1943. Fearing that the Croatian people would see the end of the war alongside the defeated Germans, he tried to establish cooperation with the Allies in agreement with the Croatian Peasant Party in early 1944. It was too late because they had already opted for the partisans led by Josip Broz Tito.

Key words: officer, Yugoslav Army, Croatian Home Guard, 369th Reinforced Infantry Regiment, Croatian Review